

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 8 SEPTEMBER 1926

No. 558

INHOUD.

INTERNATIONALE CONFERENTIE BETREFFENDE VERONTREINIGING VAN VAARWATERS DOOR OLIE door <i>F. C. Haanebrink</i>	790
De werking der Landarbeiderswet door <i>Prof. Mr. I. B. Cohen</i>	791
Het Federal Reserve System in 1925 door <i>F. H. Repelius</i>	793
Ekonomie en Ethiek door <i>Mr. J. Bierens de Haan Jr.</i> ..	794
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De betekenis van de voorloopige Handelsovereenkomst tusschen Duitschland en Frankrijk door <i>Prof. Dr. Th. Plaut</i>	796
De resultaten van het Herstelwerk in Hongarije door <i>Prof. Dr. W. Heller</i>	798
AANTEEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	800
Suikerproductie der wereld	801
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	802—808
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Leeuwen; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart.*Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
 Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

7 SEPTEMBER 1926.

Niet zoodra was de maandwisseling voorbij, of de middelen op de geldmarkt werden iets ruimer. Op 2¹³/₁₆ pCt. was geld aangeboden. Ook call-gelden waren gemakkelijk te krijgen.

Prolongatie liep van 3 pCt. op 2¹/₄ pCt. terug.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft geen veranderingen van groote betekenis te zien. De post binnenlandsche wissels steeg van f 51,9 miljoen tot 52,5 miljoen. De beleeningen blijken met f 5,5 miljoen te zijn toegenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde van f 12,5 miljoen tot f 7,5 miljoen.

De voorraad gouden munt en de zilvervoorraad verminderden resp. met f 300.000 en f 500.000. De post papier op het buitenland geeft eveneens een teruggang van f 0,5 miljoen te zien, terwijl de diverse

rekeningen onder het actief zich f 200.000 lager stelden.

De biljettencirculatie blijkt met f 3,5 miljoen te zijn gestegen en noteert thans f 841,6 miljoen. De rekening-courantsaldi liepen met f 3,9 miljoen terug. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met f 700.000. Het dekkingspercentage bedraagt 51.

* * *

Van de wisselmarkt valt de plotselinge rijzing van den Franschen frank te vermelden. Was het slot op den dag vóór den feestdag 7,20, bij de opening van de markt op den 1en September werd op 7,60 verhandeld, waarop een teruggang volgde tot ca. 7,35, op welk punt de koers bleef hangen. Staat deze rijzing wellicht in verband met de hernieuwde geruchten over onderhandelingen van Poincaré met Amerikaansche financiers, waardoor de schuldregeling er thans gunstiger voor zou staan?

De Belgische frank profiteerde niet van de rijzing van het Fransche devies; na een kort oogenblik 7,07¹/₂ te hebben genoteerd, bleef hij rond de 6,90 schommelen.

£ en \$ varieerden slechts weinig, echter eerder aangeboden: 12,11³/₈—12,11; 2,49⁵/₈—2,49¹/₄.

Na hetgeen in de dagbladen was gepubliceerd over de Italiaansche haute-finance is de rijzing van den Lire deze week wel wat onverwachts gekomen. Van 8,05 kwam de koers op 9,30. De krachtige maatregelen ter voorkoming van inflatie, welke in Italië worden genomen, hebben dus althans voorloopig hun invloed niet gemist.

Voor Madrid bleef de stemming flauw en toen heden verdere berichten over den politieken toestand bekend werden, trad een scherpe daling in; slot na 37,50, 37,75.

Canada kwam op 2,50¹/₄; slot 2,49⁵/₈.

Indië was op 100¹/₄ aangeboden.

LONDEN, 6 SEPTEMBER 1926.

Het verloop van de geldmarkt was verleden week normaal: na 1 September was het aanbod ruim genoeg om in alle behoeften te voorzien en de schuld van de markt aan de Bank van Engeland af te betalen. Daggeld liep daarom tot 3 en 3¹/₂ terug.

Disconto was zwakker onder den invloed van een gunstiger Dollarkoers en een meer hoopvolle wending in de steenkoolstaking, zoodat de koers van prima 3 maands bankaccepten op 4¹/₂—9/16 terugviel.

De toestand in de wisselmarkt is rustiger, niettegenstaande de scherpe verbetering in den Italiaanschen koers. Guldens sluiten 12.11.

INTERNATIONALE CONFERENTIE BETREFFENDE VERONTREINIGING VAN VAARWATERS DOOR OLIE.¹⁾

Den 8sten Juni jl. werd te Washington D. C. een door de Regeering der Vereenigde Staten bijeeroepen voorloopige Conferentie van Deskundigen geopend ter overweging van internationaal te treffen maatregelen ter voorkoming van verontreiniging van vaarwaters door olie.

Ter Conferentie waren vertegenwoordigd de Vereenigde Staten, België, het Britsche Rijk, Canada, Denemarken, Duitschland, Frankrijk, Italië, Japan, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zweden, terwijl Portugal een waarnemer had gezonden.

De Nederlandsche delegatie bestond uit Jhr. Dr. H. van Asch van Wijck, Nederlandsch Chargé d'Affaires te Washington; A. Kruk, Expert bij de Scheepvaart Inspectie te 's-Gravenhage en F. C. Haanebrink, Inspecteur N.V. Phs. van Ommeren's Scheepvaartbedrijf te Rotterdam.

Waar het kwaad der verontreiniging van zeeën en havens door olie in ons land weinig bekend is, in tegenstelling met enkele andere landen, waar het door zijn omvang de aandacht en belangstelling van breede kringen heeft getrokken, meen ik goed te doen, voor ik overga tot het behandelen van de resultaten ter Conferentie bereikt, een overzicht te geven van den aard en omvang van dit vraagstuk.

* * *

In de eerste jaren na den wereldoorlog werden in de meeste West-Europeesche landen, de Vereenigde Staten en Canada min of meer ernstige klachten vernomen over verontreiniging van havens en kustwateren door olie, het vervuilen van stranden, het aanspoelen van vogels, gestorven nadat zij, neergestreken in drijvende olie, daaruit niet konden opstijgen, terwijl ook in visscherijkringen de vrees geuit werd, dat de op het water uitgestorte olie belangrijke schade aan den vischstand zou toebrengen. De aanwezigheid der olie werd geweten aan de belangrijke uitbreiding, in en kort na de oorlogsperiode gegeven aan het aantal oliestokende schepen en het steeds toenemend vervoer van minerale oliën in tankschepen. Een voldoende verklaring van den omvang van het kwaad in die jaren was dit m.i. echter niet, daar sedertdien een derde zeer uitgebreide categorie van olie verbruikende schepen — de motorschepen — aan de wereldvloot werd toegevoegd, terwijl gelijktijdig de olie-verontreiniging in verscheidene landen practisch geheel verdween en zelfs uit die landen, waar ernstige klachten bestonden, een belangrijke verbetering werd rapporteerd. Deze opmerkelijke verbetering bij stijging van het aantal olie verbruikende en vervoerende schepen, moet, naar mijne meening, worden toegeschreven aan de volgende oorzaken.

Met de slechte tijden, welke voor de reeders enkele jaren geleden aanbraken, maakte de algemeene oorlogsmentaliteit, welke zich aan boord uitte in zorgeloosheid en gebrek aan zuinigheid, plaats voor een ver doorgevoerde bezuiniging, welke wel in de eerste plaats medebracht, dat het overboord pompen van kostbare oliebrandstof zorgvuldig werd vermeden, terwijl de techniek van het oliestoken verbeterde, het personeel meerdere ervaring met de behandeling van olie aan boord opdeed en de meeste reederijen, naast bezuinigingsoverwegingen mede daartoe gedrongen, door wettelijke maatregelen in verscheidene landen ingevoerd voor havens en territoriale wateren, strenge voorschriften aan hun personeel gaven betr. de behandeling der brandstoffen en het uitpompen van olihoudend water.

Voorts vond een belangrijke verbetering in de wijze van berging der vloeibare brandstof aan boord van vele schepen plaats, welke hier wel vermeld mag worden.

¹⁾ Washington, Juni 1926.

den. Ernstig onderzoek wees uit, dat de oliestokende schepen veel meer dan de tankschepen oorzaak der verontreiniging waren en wel doordat aanvankelijk aan boord van de meeste dier schepen de olie werd geborgen in dubbele bodem tanks, welke beurtelings voor ballastwater en brandstof gebruikt werden. De groote verliezen, welke het uitpompen van ballastwater uit zulke tanks kan medebrengen, belangrijk ophoud bij het reinigen dier tanks bij reparatie van bodemschaden en periodieke surveys en ten slotte moeilijkheden, welke het voorkomen van water in de brandstof uit technisch oogpunt medebrengt, brachten de Noord-Europeesche reeders er reeds spoedig toe deze wijze van bergen van hun oliebrandstof, zoo eenigszins mogelijk, te vermijden. Bij een ingesteld onderzoek bleek mij dan ook, dat van het groote aantal oliestokende schepen onder Nederlandsche vlag thans nog slechts enkele hun brandstof in beurteilungen voor ballastwater en olie dienende tanks bergen. Aan boord van alle Nederlandsche motorschepen wordt de brandstof in uitsluitend daarvoor bestemde ruimten bewaard.

De reeds bovengenoemde wettelijke maatregelen, waarvan de voornaamste zijn de Britsche „Oil in Navigable Waters Act 1922” en de Amerikaansche „Oil Pollution Act 1924” hebben zeker, vooral door hun preventieve werking, tot beteugeling van het kwaad bijgedragen. Ook strenge instructies aan schepen der oorlogsmarines, welke niet onder bovengenoemde wetten vallen, hebben hun invloed niet gemist, zooals bleek uit de verbetering ingetreden nabij zekere Engelsche oorlogshavens, na uitvaardiging van orders door de Admiraliteit.

Vele deskundigen zijn van meening, dat de zeer ernstige klachten in Engeland voor een goed deel geweten moeten worden aan het langzamerhand opbreken van in oorlogstijd getorpedeerde schepen. (Rond de Engelsche kust toch werd meer dan 250.000 ton draagvermogen aan tankschepen tot zinken gebracht).

Hiermede zijn de oorzaken, voor zoover het de scheepvaart betreft, wel genoemd. Daarnaast echter toonen de rapporten, dat ook olie-installaties en raffinaderijen, industriele inrichtingen en de rioleeringen der groote steden een belangrijke bron van verontreiniging kunnen vormen. Dat dit het geval is in de Vereenigde Staten, het land, waar thans nog ernstige last ondervonden wordt, blijkt duidelijk uit de zeer uitvoerige Amerikaansche rapporten en uit het feit, dat onlangs aan het Congres is aanbevolen de „Oil Pollution Act 1924” toepasselijk te verklaren op de binnenwateren en in het bijzonder op de Great Lakes.

Vrij algemeen heerscht nog de opvatting — belanghebbenden bij den verkoop van gepatenteerde olieafscheiders laten niet na hierop voortdurend te wijzen — dat op het water drijvende olie belangrijk nadeel aan visch en plankton toebrengt, direct of indirect doordat een olielaag het toetreden van de lucht tot het water verhindert, terwijl voorts deze olie voor onbepaalde tijd blijft drijven en de kans dus groot is, dat na korteren of langeren tijd deze olie zal aanspoelen en de stranden verontreinigen. Het resultaat van buitengewoon belangrijke wetenschappelijke onderzoekingen door Dr. J. J. Tesch van het Rijks Instituut voor Biologisch Visscherij Onderzoek verricht is kort samengevat, dat in open zee de olie geen belangrijken invloed op visch, vischeieren en plankton kan hebben, althans niet in zooverre, dat vermindering van den vischstand behoeft te worden gevreesd; dat voorts voldoende toetreding van lucht tot het water niet wordt belet en ten slotte, dat de olie betrekkelijk spoedig van de oppervlakte der zee zal verdwijnen, niet alleen door verdamping en oxydatie, maar ook doordat zekere bacteriën de olie als koolstofbron gebruiken. Onderzoekingen, verricht door de „Office Scientifique des Pêches” en de „Scottish Marine Biological Survey” komen, wat betreft den invloed op het maritiem leven, tot dezelfde conclusie.

Een enkele opmerking nog over de olie-afscidders. De invoering van de „Oil in Navigable Waters Act” had tot gevolg, dat vele uitvinders naar doelmatige separators gingen zoeken. De meeste der in den handel gebrachte toestellen zijn in staat een reiniging van het water te bewerkstelligen, welke voldoet aan den te Washington vastgestelden graad van zuiverheid. Economisch bruikbaar zijn deze apparaten m.i. niet, en door hun veel te groote afmetingen, welke het aanbrengen op de meeste schepen zeer bezwaarlijk maken, en door de veel te hooge prijzen, welke ervoor gevraagd worden. De hoeveelheid terug te winnen olie is bij een technisch goed ingerichte en zorgvuldig behandelde installatie m.i. niet voldoende om de aanschaffingskosten goed te maken. Mocht een commercieel bruikbaar toestel in den handel worden gebracht, dan zullen zeker de reeders van schepen, waar vrij belangrijke olie-verliezen onvermijdelijk zijn, ertoe overgaan deze toestellen aan te brengen, ook zonder dat wettelijke voorschriften hen daartoe verplichten.

* * *

Was uit de van de Regeering van de Vereenigde Staten ontvangen, zeer zorgvuldig samengestelde rapporten reeds gebleken, dat dit land zeer ingrijpende maatregelen noodzakelijk achtte, bij de opening der Conferentie bleek, dat de Amerikaansche delegatie, gesteund door die van het Britsche Rijk en Canada, wilde komen tot een totaal verbod van het uitpompen van oliehoudend water op alle oceanen. Het vaststellen van een dergelijk voorschrift zou, waar het handhaven daarvan door controle onmogelijk is, als logische consequentie medebrengen, dat alle schepen, welke zware olie vervoeren, olie stoken of in hunne motoren verbruiken, wettelijk verplicht zouden moeten worden, inrichtingen aan boord te hebben om olie uit oliehoudend water af te scheiden. Waar de kosten van de thans in den handel zijnde olie-afscidders van voldoende capaciteit op ongeveer \$ 5000.— te stellen zijn, zou de invoering van een dergelijken maatregel de reeders tot uitgaven van vele millioenen dwingen. Niet alleen zou deze maatregel die reederijen treffen, welke landen bevaren, waar ernstige klachten bestaan, maar ook diegenen tot buitensporige uitgaven dwingen, wier schepen uitsluitend gebieden bezoeken, waar het euvel der olieverontreiniging nooit is gevoeld. Ook zou een dergelijk algemeen voorschrift geen rekening houden met de belangrijke uitgaven, welke menig reeder zich reeds getroostte om zijn schepen technisch zoo volmaakt mogelijk in te richten.

Het mocht den Nederlandschen afgevaardigden gelukken de meeste gedelegeerden, welke aanvankelijk de economische bezwaren minder voelden, te overtuigen van het onbillijke en onnoodige van een zoodanig voorschrift en bij stemming bleken dan ook alleen de Vereenigde Staten, Engeland en Canada voorstanders van een onbeperkte verbodsbepaling.

Een Nederlandsch voorstel om een systeem van zônes, oorspronkelijk bedoeld om slechts te dienen tot een internationale overeenkomst zou zijn geratificeerd, permanent te verklaren, werd daarna met algemeene instemming aangenomen.

Dit zône-stelsel machtigt ieder land, waar olieverontreiniging dit wenschelijk maakt, een zône van hoogstens 50 mijl breedte rond zijn kusten in te stellen, terwijl de overige tot het verdrag toetredende mogendheden op zich nemen, hunne schepen te verplichten, die zônes te eerbiedigen. Om tegemoet te komen aan bijzondere omstandigheden, als het beschermen van bepaalde vischgronden, of waar eigenaardige vorming van de kust dit noodig maakt, is bepaald, dat bij uitzondering deze gebieden tot 150 mijl mogen worden uitgebreid.

In zoodanige zônes mag geen ruwe, stook- of Dieselolie noch oliehoudend water, dat meer dan 0.05 pCt. dezer oliën bevat, worden uitgedrukt. De Conferentie stelde na uitgebreid onderzoek vast, dat minder dan

bovengenoemd percentage geenerlei schadelijken invloed kan hebben.

Van belang is ook, dat als de geest der Conferentie werd uitgesproken, dat een land, gelegen aan vaarwaters, omringd door meerdere landen, de regeeringen dier landen zou raadplegen, voordat het overgaat tot het vaststellen van een zône.

Waar het in gebruik nemen van olie-afscidders in sommige gevallen de tonnenmaat van een schip ongunstig kan beïnvloeden, is aanbevolen de noodige wijzigingen in de bestaande wettelijke voorschriften betr. de scheepsmeting aan te brengen, waardoor dit voor den reeder geen nadeelige gevolgen kan hebben.

Ten slotte is aan de aanbevelingen een ontwerp-conventie gehecht, welke het wellicht mogelijk zal maken, spoedig tot ratificatie te komen door diplomatieke correspondentie, zonder dat een tweede internationale Conferentie noodig zal zijn.

Het is voor alle delegaties een groote voldoening geweest eenparig genomen voorstellen aan de regeeringen van alle belangrijke maritieme mogendheden te kunnen voorleggen. De voorgestelde maatregelen zullen, indien alle reeders ernstig medewerken de in te stellen zônes te eerbiedigen, naar de overtuiging van velen afdoende blijken, om het kwaad der olieverontreiniging binnen korten tijd tot te verwaarlozen afmetingen terug te brengen. Dat het aan deze medewerking niet zal ontbreken, blijkt wel uit de toezeggingen gedaan door de ter Conferentie aanwezige gedelegeerden uit scheepvaartkringen, dat de meeste reeders zeker niet zullen wachten tot een verdrag in werking is getreden, maar de noodige voorschriften reeds zullen uitvaardigen, zoodra eenig land een zône zal hebben vastgesteld.

Mocht het resultaat van het zône-stelsel blijken niet afdoende te zijn, zoo zullen de verdragsluitende mogendheden na een redelijke periode van ervaring het vraagstuk weder internationaal aanhangig kunnen maken.

HAANEBRINK.

DE WERKING DER LANDARBEIDERSWET.

De Landarbeiderswet is thans acht jaren in werking, een periode van voldoende lengte, om een terugblik te rechtvaardigen. Die terugblik wordt op dit oogenblik zeer vergemakkelijkt door twee onlangs verschenen publicatiën, waarin belangrijke gegevens over de uitvoering van genoemde wet zijn bijeengebracht en die ons volledig inlichten omtrent den arbeid, sinds 1918 verricht om aan de landarbeiders in Nederland te verschaffen — zooals de wet het uitdrukt — land met woning in eigendom of los land in pacht.

De uitvoerigste van deze publicatiën is het academisch proefschrift, getiteld: „De resultaten onzer Landarbeiderswet”, waarop mejuffrouw mr. A. de Jonge den 7 Mei j.l. aan de Universiteit te Groningen tot doctor in de rechtsgeleerdheid promoveerde. Door een enquête bij hen die de wet hebben toe te passen en door een nader onderzoek aan het Departement van Financiën is de schrijfster in het bezit gekomen van vrij volledige gegevens omtrent alles wat ter uitvoering der Landarbeiderswet tot nu toe is geschied en deze gegevens heeft zij verwerkt op zoodanige wijze, dat de lezer van de werking der wet over het geheele land een duidelijk beeld krijgt.

Een beperkter terrein wordt bestreken door de tweede publicatie, door mij bedoeld, n.l. het in het Groninger Landbouwblad van 29 Mei j.l. voorkomend Resumé van de rapporten van de afdelingen der Groninger Maatschappij van Landbouw over het vraagpunt: „Wat heeft de ervaring geleerd omtrent de werking van de landarbeiderswet?” Dit vraagpunt is in den afgelopen winter in de verschillende bij genoemde maatschappij aangesloten landbouwverenigingen behandeld en niet minder dan 23 van die verenigingen hebben daarover rapporten uitgebracht. Uit deze rapporten is naar gewoonte een resumé opgemaakt door een Commissie, waarvan het oud-lid

der Tweede Kamer Dr. S. E. B. Bierema rapporteur was.¹⁾

De ervaringen, in de rapporten der Groninger Maatschappij van Landbouw neergelegd, betreffen slechts één der 11 provinciën van ons land, maar juist die provincie waar de Landarbeiderswet het krachtigst tot leven is gekomen. Zooals uit het proefschrift van mej. De Jonge blijkt, bedroeg het totaal van de door het Rijk tot 1 Maart 1926 aan de gemeenten vóór de uitvoering der wet toegestane voorschotten ruim 7.5 miljoen gulden, waarvan bijna 2.5 miljoen was verleend aan gemeenten in de provincie Groningen. Ook de andere Noordelijke provinciën maken een goed figuur: aan gemeenten in Friesland werd toegestaan ruim f 1.200.000, aan Drentsche gemeenten ruim f 1.450.000. De overige provinciën blijven alle beneden het miljoen. Gelderland verkreeg bijna f 712.000; Zuid-Holland ruim f 678.000; Overijssel ruim f 513.000; Zeeland ruim f 400.000. Slechts sporadisch kwam de wet tot uitvoering in Noord-Brabant, waar ruim f 285.000 werd verleend, in Noord-Holland met bijna f 165.000 en in Limburg met ruim f 48.000. In de provincie Utrecht werd slechts aan ééne gemeente (Rhenen) een voorschot toegekend van f 3590.

Uit deze cijfers blijkt, dat de behoefte aan eigen grond voor de landarbeidersbevolking, die de wet heeft willen bevredigen, in een groot deel des lands in ruime mate is gebleken te bestaan. Twee wijzen van grondverstreking heeft de wetgever opengesteld: of een plaatsje (land met woning) in eigendom of los land in pacht. Terwijl de verpachting van los land bij de behandeling der wet geen bezwaren ontmoette, werd van socialistische zijde krachtig verzet vernomen tegen de bevordering van den kleinen eigendom, die in de verstreking van *plaatsjes* was gelegen. Ten gunste van die verstreking werd aangevoerd, dat juist de eigendom datgene was, waarnaar bij de landarbeiders het grootste verlangen bestond. Bij de uitvoering der wet is deze meening bevestigd: van de voorschotten ten bedrage van ruim f 7.600.000 waren ongeveer f 6.300.000 bestemd voor de uitgifte van plaatsjes en ruim f 1.300.000 voor den aankoop van los land. Op 1 November 1925 waren in het geheel 2211 plaatsjes uitgegeven.

De wet legt hare uitvoering in handen van daartoe op te richten vereenigingen en stichtingen en waar deze niet bestaan, in die der gemeentebesturen. Van de gelegenheid om vereenigingen of stichtingen op te richten is op ruime schaal gebruik gemaakt. Mej. De Jonge maakt melding van 139 vereenigingen en 40 stichtingen, terwijl daarnaast 100 gemeentebesturen tot de uitvoering der wet zijn werkzaam geweest, omdat in de desbetreffende gemeenten nog geen vereeniging of stichting bestond. Ook hier spant, wat de kracht van het particulier initiatief betreft, de provincie Groningen de kroon: in deze provincie, die 57 gemeenten telt, bestaan 30 vereenigingen en 8 stichtingen. In Drenthe daarentegen, waar de wet in 29 gemeenten uitgevoerd is, bestaan slechts 6 vereenigingen en 2 stichtingen. Hierbij moet intusschen in aanmerking worden genomen, dat één der Drentsche stichtingen 6 gemeenten omvat, terwijl overigens alle vereenigingen en stichtingen in de Noordelijke provinciën haar kring tot ééne gemeente beperken.

In 't algemeen luidt het oordeel over de werking der Landarbeiderswet zoowel van mej. De Jonge als van de resumé-commissie der Groninger Landbouwmaatschappij gunstig. Ik sluit mij bij dat oordeel gaarne aan. In vele streken is de toestand der landarbeiders verbeterd, is door het verstrekken van een plaatsje een vaste grondslag aan hun bestaan gegeven of hebben zij een stuk land in pacht gekregen tegen betrekkelijk lagen prijs. Moeilijkheden en bezwaren

¹⁾ De rapporten zelf zijn, nadat bovenstaand artikel was geschreven, ook in druk verschenen in de Handelingen van de Groninger Maatschappij van Landbouw 1925/1926.

zijn bij de uitvoering der wet niet in belangrijke mate ondervonden. De voornaamste moeilijkheden, die zich hebben voorgedaan, waren het gevolg van lichtvaardig handelen bij de uitvoerders der wet door te duren aankoop van grond of onvoldoend toezicht, of de voorwaarden der wet waren vervuld. Dit heeft er toe geleid, dat in verschillende gevallen de landarbeider niet aan zijn verplichtingen tot betaling van rente en aflossing kon voldoen en het plaatsje door de corporatie, die het verstrekt had, als hypotheccair schuldeischer weder moest worden te gelde gemaakt. Een zeer volledig en tevens zeer bedroevend overzicht van deze gevallen vindt men op blz. 55—61 van het proefschrift van mej. De Jonge. Meestal bracht het plaatsje bij verkoop nog niet de helft van den kostprijs op. Een bedroevend resultaat voor de corporatiën die het grootste deel van den kostprijs als voorschot verstrekt hadden, maar niet minder voor den landarbeider, die de door hem met moeite vergaarde spaarpenningen er bij moest inschieten.

Men kan vertrouwen, dat gevallen van dezen aard in de toekomst minder zullen voorkomen. De jaren, waarin men geneigd was alles te hoog te taxeren, speciaal op landbouwgebied, zijn voorbij en door schade en schande is men voorzichtiger geworden. Ook de Regeering heeft voor het verlenen van voorschotten bijzondere maatregelen van voorzorg ingesteld, speciaal een onderzoek door den Controléur der Grondbelasting.

Een middel om den landarbeider een steviger grondslag voor het behoud van zijn plaatsje te geven, kan ook hierin liggen, dat men er op aandringt, dat hij voor de verkrijging daarvan zelf meer bijdraagt dan het in art. 3f der wet voorgeschreven 1/10 gedeelte van den kostprijs. In een rondschriften van 15 September 1923 heeft de Minister van Financiën de wenschelijkheid hiervan betoogd en zoowel in het proefschrift van mej. De Jonge als in de rapporten der Groninger Maatschappij van Landbouw wordt gezegd, dat het in menig geval overweging zal verdienen de aanvraag van een landarbeider af te wijzen, als niet voldaan wordt aan het verlangen, dat hij een hogere bijdrage dan 10 procent zal geven. Ik voor mij betwijfel, of met de wet in de hand een zoodanige afwijzing gerechtvaardigd kan worden; art. 1 geeft den landarbeider, die aan de wettelijke eischen voldoet, *recht* op landgebruik en die wettelijke eischen gaan, wat de bijdrage betreft, niet verder dan 10 pCt. Aan den anderen kant erken ik de wenschelijkheid om op een hogere bijdrage aan te dringen en geloof ik, dat de wet aan hen, die haar hebben uit te voeren, voldoende wegen openlaat om aanvragen, waarvan de inwilliging niet tot wezenlijk welzijn van den aanvrager zou leiden, geen gevolg te doen hebben.

In het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp tot wijziging der landarbeiderswet heeft de Regeering aanvankelijk voorgesteld de minimum-bijdrage van den landarbeider te bepalen op 20 pCt, maar na het van verschillende kanten gerezen verzet is bij Memorie van Antwoord het percentage teruggebracht op 15. Mej. De Jonge acht elke verhooging bedenkelijk; de resumé-commissie der Groninger Maatschappij daarentegen heeft voor het gebied van die Maatschappij tegen verhooging tot 15 pCt. geen overwegend bezwaar. Ik voor mij zou mij tot tegenstander van verhooging willen verklaren. De Landarbeiderswet is in haar geheel een bescheiden poging om hun, die den grond bewerken, een klein stukje eigen land deelachtig te doen worden; de weinige jaren van de werking der wet geven geen aanleiding om de door haar gegeven voordeelen voor een groot deel terug te nemen en hare werking belangrijk in te perken.

In het bedoelde ontwerp, zooals het na de Memorie van Antwoord luidt, wordt tevens voorgesteld den in de wet bepaalden rentevoet te verhoogen van 4 tot 4½ pCt. Noch mej. De Jonge noch de Commissie uit de Groninger Maatschappij stemt met dit voorstel in. Ik vermoed, dat bij de daling, die de algemeene rente-

voet in den laatsten tijd vertoont, de Regeering deze verhooging niet zal handhaven. Terecht betoogt mej. De Jonge, dat bij een rentevoet van $4\frac{1}{2}$ pCt de uitvoering van de wet voor de schatkist misschien financieel voordeel zal opleveren, wat toch allerminst de bedoeling is.

Over het algemeen geloof ik niet, dat er voor belangrijke wijziging van de Landarbeiderswet aanleiding bestaat. In elk geval pleit sterk te haren gunste, dat in het resumé-rapport der Groninger Maatschappij van Landbouw, die toch in hoofdzaak uit werkgevers bestaat, conclusiën worden neergeschreven als de volgende: De landarbeiderswet voorziet in een behoefte, waarvan de bevrediging als rechtmatig moet worden erkend. Het vooruitzicht op het verkrijgen van een plaatsje verhoogt den spaarzin en kweekt een mentaliteit, die het algemeen belang ten goede komt. Voor de landeigenaren kunnen uit de wet bezwaren voortvloeien, die echter bij een oordeelkundige toepassing in den regel vermeden kunnen worden. De tot dusverre met de Landarbeiderswet opgedane ervaringen kunnen bevredigend worden genoemd.

Zoo wel mej. De Jonge als de Commissie uit de Groninger Maatschappij van Landbouw vatten aan het eind van hun arbeid hun oordeel samen in een aantal conclusiën, die voor den wetgever en de uitvoerders der wet veel behelzen wat de overweging waard is. Het zou mij te ver voeren op al het daarbij aangeerde in te gaan. Alleen op één punt wil ik nog de aandacht vestigen.

De wetgever heeft bij het ontwerpen der wet de bepaalde bedoeling gehad alleen zijn medewerking te verlenen voor het in 't leven roepen van arbeidersperceelen, niet van zelfstandige boerderijen. Om die bedoeling te verwezenlijken heeft hij voorgeschreven, dat de kostprijs van het plaatsje niet meer mag bedragen dan f 4000, de pacht van het losse land niet meer dan f 50 's jaars. Men heeft de geldswaarde en niet de oppervlakte van den grond tot maatstaf genomen, omdat de oppervlakte, die men een arbeider ter bebouwing kan geven, zeer uiteenloopt naar de soort en de bestemming van den grond en in zandstreken b.v. veel grooter kan zijn dan in kleistreken. Het is dan ook gebleken, dat de gemiddelde grootte der plaatsjes bedraagt in de kleistreken 20—40 Are, in de veenstreken 40 Are—1 H.A. en in de zandstreken 1—2 H.A. Bij het losse land wisselt de oppervlakte tusschen 5 en 25 Are. In de practijk heeft zich menigmaal de vraag voorgedaan, of voor de *plaatsjes* niet een minimum oppervlakte moest worden voorgeschreven, opdat niet met behulp der Landarbeiderswet als plaatsje zou worden verkregen, wat toch in werkelijkheid niets anders was dan een woning met tuin. In menig geval heeft zich te dezen opzichte verschil van meening voorgedaan; zoo werden eenige jaren geleden door de Vereeniging te Uithuizermeeden twee aanvragen ingewilligd voor plaatsjes respectievelijk groot 4.65 en 9.90 Are. Nadat de Gemeenteraad de hiervoor gevraagde voorschotten geweigerd had, beslisten Gedeputeerde Staten van Groningen, dat het perceel van 4.65 Are niet beschouwd kon worden als plaatsje in den zin der wet, maar dat van 9.90 wel. De Commissie uit de Groninger Maatschappij van Landbouw wenscht nu als regel te stellen, dat er geen plaatsjes dienen uitgegeven te worden met minder dan 15 Are grond en meent, dat een wettelijke regeling hiervan overweging verdient.

Ik geloof, dat de wetgever ook op dit punt verstandig zal doen de bestaande regeling onveranderd te laten. Bij toenemende intensiteit van het bedrijf zal met een geringere oppervlakte kunnen worden volstaan. In tuinbouwstreken als Lisse en Woubrugge zijn plaatsjes van 5 Are en zelfs van ruim 3 Are uitgegeven. Soepelheid van regeling en vertrouwen in hen, die de wet hebben uit te voeren, moeten juist bij een wet als deze als de wachtwoorden voor den wetgever worden beschouwd.

I. B. COHEN.

HET FEDERAL RESERVE SYSTEM IN 1925.

Het volledige verslag van den Federal Reserve Board kwam eerst kortgeleden in Europa ter beschikking. Toch is de ontwikkeling van het centrale bankwezen der Vereenigde Staten van voldoende belang om ook thans nog enkele woorden aan dit rapport te wijden.

Als belangrijkste feit op het gebied van het geldwezen noemt de Board den terugkeer van de voornaamste handelsstaten tot den gouden standaard en de medewerking, die het reservestelsel daarbij heeft verleend. Door dezen terugkeer toch zullen niet alleen afzet en financiering van het Amerikaansche surplus aan landbouw- en industrieproducten met grootere zekerheid kunnen plaats vinden, maar ook zal de goudbeweging tusschen de verschillende landen weer opnieuw die correctieve invloeden uitoefenen, welke volgens de ervaring waarborgen opleveren tegen ongezonde credietontwikkeling.

Uit deze beschouwingen van den Board mag men echter geenszins afleiden, dat ook de Board zelf zijn credietpolitiek zou hebben onderworpen aan automatische reguleering door de internationale goudbewegingen. Integendeel: het feit, dat het reservestelsel de particuliere banken in staat stelde aan de buitenlandsche goudbehoefte te voldoen zonder tot een inkrumping van de door haar aan haar cliënten verleende credieten over te gaan, wordt door den Board met instemming geconstateerd. Voorts verminderde in den loop van het jaar de goudvoorraad der reservebanken met \$ 233 millioen, de door de aangesloten banken verleende credieten namen evenwel met \$ 2200 millioen toe. Eindelijk zijn, toen de vraag naar goud voor exportdoeleinden in Mei vrijwel ophield, de reservebanken voortgegaan met de afstooting harer goudvoorraden door een bedrag van ongeveer \$ 100 millioen in de binnenlandsche circulatie te brengen.

Welke factoren inderdaad beslissend waren voor zijn credietpolitiek blijkt uit de toelichtingen, die de Board geeft bij de twee credietrestricties, waartoe hij in 1925 is overgegaan.

In Februari besloot hij tot een zoodanigen maatregel — door verhooging van het disconto van 3 pCt. op $3\frac{1}{2}$ pCt. en door effectenverkoopen — op grond van de groote credietuitzettingen der aangesloten banken, voornamelijk ten behoeve van de effectenspeculatie, en van de groote goudexporten. Het beroep, door de memberbanks gedaan op de reservebanken werd hierdoor van dien aard, dat zich, in plaats van de omstreeks dezen tijd van het jaar gebruikelijke terugvloeiing van betaalmiddelen naar de centrale banken, een uitbreiding van de door deze banken verleende credieten voordeed.

Toen in het najaar de activiteit van het bedrijfsleven een meer dan normaal tempo bereikte, de credietverleening door de particuliere banken sneller dan in de overeenkomstige periode van vorige jaren toenam en de rente op de geldmarkt aanhoudend steeg, werd het disconto opnieuw verhoogd. Ditmaal liet men echter, terwijl men voor de overige banken het niveau op 4 pCt. bracht, het disconto van de reservebank te New York onveranderd (op $3\frac{1}{2}$ pCt.). Dit disconto, aldus de Board, heeft grooter invloed op de credietcondities in het geheele land dan dat van de andere reservebanken. Voorts is het onjuist, de financiering van den oogst te bemoeilijken, alleen om de effectenspeculatie te New York te beteugelen. Eindelijk is New York de markt, waardoor de Vereenigde Staten in verbinding staan met de buitenlandsche geldmarkten; een discontoverhoging aldaar zou dus wellicht nog meer goud dan reeds ter betaling der graanexporten toestroomt aantrekken, wat ongewenscht is.

De Board heeft dus zijn in 1923 aangevangen politiek voortgezet en er naar gestreefd een „steady influence” op het economisch leven uit te oefenen. Het resultaat van deze politiek weerspiegelt zich in

het prijsniveau, dat tusschen 162 en 168 schommelde en dus vrijwel stabiel is gebleven. Hieruit blijkt, dat de credietpolitiek van den Board voldaan heeft aan den voornaamsten eisch, dien men tegenwoordig aan het beleid eener centrale bank pleegt te stellen. Een tweetal opmerkingen mogen hier echter gemaakt worden.

In de eerste plaats rijst de vraag, of niet de Board een te nauwen band aanwezig acht tusschen zijn credietpolitiek en de bestemming der door de aangesloten banken verleende credieten. Door dit standpunt liet de Board, zooals boven bleek, in het najaar van 1925 een algemeene credietrestrictie achterwege en stelde hij zich bloot aan het verwijt, de effectenspeculatie in de hand te werken. Bovendien miskent de Board door dit standpunt de waarde van de wijzigingen in het prijsniveau als maatstaf voor zijn credietpolitiek. In dit verband verdient de thans bij het Congres aanhangige Strong Bill, die stabilisatie van het prijsniveau als doel der credietpolitiek aan den Board voorschrijft, de aandacht. De kans op aanneming van dit ontwerp, waardoor een belangwekkend novum in de centrale bank-wetgeving zou worden gebracht, schijnt gering.

In de tweede plaats dient gewezen te worden op het gevaar, dat van de zijde der internationale betalingsbalans de effectiviteit van de credietpolitiek bedreigt, doordat de particuliere banken door goudstorting reservesaldi kunnen verkrijgen en dus haar credietmogelijkheden sterk kunnen uitbreiden buiten den controleerenden invloed der centrale banken om. De goudexporten waren gedurende de eerste vier maanden van 1925 vrij aanzienlijk en ook in de volgende maanden was er, op een enkele uitzondering na, steeds een uitvoeroverschot; het bedoelde gevaar bleef hierdoor in dit jaar latent.

Wat speciale onderdeelen der credietpolitiek betreft, moge worden aangestipt, dat ditmaal van de open markt-transacties een spaarzaam gebruik werd gemaakt. Alleen in Februari werd door den verkoop van \$ 200 miljoen aan effecten een verstijving op de geldmarkt teweeggebracht; voor het overige bleef de effectenportefeuille stabiel. Accepten, die eveneens op de open markt worden gekocht, houden de reservebanken tot den vervaldag, deze komen dus bij de uitvoering der credietpolitiek niet meer in aanmerking.

Uit de enkele cijfers, die de Board over de discontomarkt mededeelt, blijkt, dat in den buitenlandschen handel der Vereenigde Staten zelf het accept ingang begint te vinden. De ontwikkeling der discontomarkt is echter nog steeds van dien aard, dat de reservebanken voortdurend op groote schaal moeten intervernieeren. Het gedeelte der door de particuliere banken verleende acceptcredieten, dat door de reserve-instituten gefinancierd werd, bedroeg op 31 December 1925 45,6 pCt. tegen 19 pCt. in 1921. Van den strijd tusschen Dollar- en Sterlingaccept rept de Board niet; aangenomen moet worden, dat de terugkeer van Engeland tot den gouden standaard dezen strijd zeer ten nadeele van eerstgenoemd accept heeft beïnvloed.

Behalve de credietpolitiek van den Board is vooral zijn samenwerking met buitenlandsche circulatiebanken van internationaal belang. Was deze aanvankelijk beperkt tot transacties, die rechtstreeks met de financiering van den oorlog verband hielden, thans strekt zij tot uitvoering van den steun, dien het reservestelsel verleent bij het herstel van den gouden standaard. Zoo werden aan de Poolse circulatiebank en aan de bankafdeeling van het Tsjecho-Slowaaksche ministerie van financiën leeningen verstrekt en met de Belgische circulatiebank een herdiscontoeerings-overeenkomst aangegaan. In Juni werd met de Bank of England een overeenkomst gesloten, volgens welke de laatste maximaal \$ 200 miljoen goud van de reservebanken zou kunnen leenen (te zelfder tijd verbond zich een particulier consortium voor \$ 100 miljoen tegenover de Engelsche regering). De Bank of Eng-

land heeft van haar bevoegdheid, die tot Juni 1927 blijft bestaan, in het verslagjaar geen gebruik behoeven te maken. Het is duidelijk, dat de betekenis van deze samenwerking ook al vloeit daaruit — zooals uitdrukkelijk wordt verklaard — geenerlei gebondenheid ten aanzien van de door beide instituten te voeren discontopolitiek voort, in verband met de vele vraagstukken, die op monetair gebied tot oplossing moeten worden gebracht, moeilijk overschat kan worden.

F. H. REPELIUS.

EKONOMIE EN ETHIEK.

(Naar aanleiding van de rede, uitgesproken door Mr. Dr. Ch. Raaymakers S. J., ter gelegenheid van de voering van den tweeden dies natalis der R.-K. Universiteit).

Het is geen nieuwe controverse, die door de hierboven genoemde begrippen wordt weergegeven: de vraag of economische en ethische beschouwing onverbrekkelijk samenhooren dan wel of dit twee afzonderlijke gezichtspunten zijn, die beide van eigen standpunt zekere verschijnselen (en dikwijls dezelfde) beschouwen. De vraag raakt in de eerste plaats de wetenschap of het een logische noodzakelijkheid of mogelijkheid is, dat economie en ethiek niet te scheiden of te onderscheiden zijn; maar is dan toch al dadelijk van het grootste belang voor de practische beschouwing en behandeling van allerlei economische problemen. Immers zijn, zooals beweerd wordt, economische en ethische beschouwing niet te scheiden, dan is een zuiver economische beschouwing ook niet mogelijk en, waar deze toch geleverd wordt, van zeer betrekkelijke waarde. Voor een tijdschrift, dat nog al eens economische beschouwingen geeft, is dit probleem toch zeker wel van eenig belang. Ook hierom, omdat het begrip „ethisch-economisch”, wat dan de eenige juiste wijze van behandeling zou zijn, niet dadelijk voor de meesten duidelijk zal wezen. Het lijkt dus gerechtvaardigd om, wanneer van gezaghebbende zijde een poging wordt gedaan dit vraagstuk op te lossen, hieraan eenige aandacht te besteden. Vooral wanneer deze poging wil duidelijk maken, dat „een volkomen scheiding tusschen Sein en Sein-sollen, tusschen Is en Ought, in strijd is met den aard der economische wetenschap, in botsing komt met haar diepste wezen”. Waardoor dus niet weinige beschouwingen in dit tijdschrift tot onwetenschappelijke, ja in diepste wezen tot oneconomische worden gestempeld. Maar nog meer lijkt een bespreking van deze universitaire uiting gerechtvaardigd, wanneer deze ten slotte een duidelijk pleidooi blijkt te zijn voor de onverenigbaarheid, voor de ongelijksoortigheid van deze, twee wijzen van behandeling, de economische en de ethische.

Het aangename van een dergelijke bespreking is, dat we het in hoofdzaak met den hooggeleerden schrijver eens kunnen zijn, en toch — of juist daarom — tot een precies tegenovergesteld resultaat komen... niet als waar hij toe komt, maar als waarvan hij uitgaat. Want al dadelijk in het begin wordt het zeer duidelijk gezegd, dat economie en ethiek samen onverbrekkelijk verbonden zijn (o.a. in de boven aangehaalde woorden), of beter, verbonden behooren te zijn. Maar verderop wordt dit standpunt geleidelijk zwakker verdedigd, totdat de rede eindigt met een aanhaling van... Pierson.

Het zijn in hoofdzaak twee stellingen waaromheen het betoog gegroepeerd is. Ten eerste (blz. 5): Waar de economie een wetenschap is die zich bezighoudt met de behoeften der menschen en met de middelen om die te bevredigen, komen haar beoefenaars ook onmiddellijk in contact met de ethiek; immers die behoeften zijn ook van ethischen aard en van verschillende ethische waarde. En ten tweede (blz. 13): Indien de mensch in het economisch proces spontaan kan ingrijpen, rijst voor iederen denker ook onmiddellijk de belangrijke en zeer practische vraag of

dat ingrijpen ook wenschelijk is, of de bestaande toestanden zijn zooals ze behooren te zijn, of het niet anders en beter kon. Zoodat (blz. 16) de ekonomist ook, op grond der feiten zal onderzoeken wat objectief, ekonomisch doelmatig en dus ekonomisch wenschelijk is.

Deze twee stellingen zal zeker iedereen gaarne willen onderschrijven. De gevolgtrekkingen lijken echter weinig overtuigend. Als, wat we de eerste stelling noemden waar is, heet het, „wie zal dan over die menschelijke behoeften en de middelen om ze te bevredigen aldoor kunnen spreken of schrijven zonder ooit te laten merken dat hij bijv. koppensnellen en coerzamen arbeid niet gelijkelijk waardeert?” We zouden willen antwoorden dat dat toch niet zoo moeilijk is, al is er wellicht eenige zelfbeheersching voor noodig, maar dat er toch ook geen bezwaar tegen is het terloops te laten merken, liefst bijv. in een noot; al zou, ook zonder deze uitdrukkelijke verzekering niemand van den Heer Raaymakers het tegenovergestelde vermoeden. Verder: „Wie zal het bevolkingsvraagstuk kunnen behandelen, zonder te laten doorschemeren of hij neo-malthusiaansche praktijken al of niet zedelijk geoorloofd acht?” Wij zien niet in waarom dit niet zou kunnen; maar ook niet waarom degenen, die een objectief onderzoek niet voldoende vindt, ten slotte niet in een meer persoonlijk woord zijn opinie over de bedoelde middelen zou mogen geven: mits, en hierop moet alle nadruk vallen, omdat hiertegen dikwijls gezondigd wordt, mits de volkomen objectiviteit en onpartijdigheid van het onderzoek niet hieronder lijdt en de redeneering niet eigenlijk moet dienen ter adstructie van het eigen, subjectieve oordeel. Verder: „Wie van arbeiders en productiemiddelen spreekt kan niet nalaten zijn meening te verraden of die beide op één lijn behooren te worden gesteld; alleen reeds door de arbeiders niet te begrijpen onder de definitie van kapitaal heeft men een „waardeeringsoordeel” geveld, geconstateerd dat arbeiders en machines niet op gelijke wijze behooren te worden behandeld, dat de arbeider doel is der productie, de machine middel”. Dit nu is zeker een foute redeneering. Wie zal betwijfelen, dat een arbeider iets anders is dan het kapitaal? Door dit uit te spreken velt men geen waarde-oordeel, maar constateert men eenige nuchtere feiten, die ieder kan waarnemen. Waarbij echter nog allerminst uitgemaakt is, dat de arbeider „doel” van de productie zou zijn (welk doel gewoonlijk in het voortbrengen der gewenschte artikelen wordt gezien).

Deze voorbeelden toonen wat bedoeld wordt: Het ekonomisch leven vindt plaats in een bepaalde rechtsorde en zedelijke orde, waarvan de ekonomist niet kan abstraheeren; hij zal bij ieder verschijnsel, dat hij bespreekt, moeten zeggen of hij dat al of niet rechtvaardig enz. vindt. Immers de ekonomist kan niet — zooals de voorstanders der exacte richting schijnen te meenen — „een gedeelte zijner hersenen hermetisch afsluiten, zijn persoonlijkheid in tweeën splitsen, als ekonomist vergeten wat zijn overtuiging is als jurist, enz.”

Stellen we ons even voor hoe Prof. Raaymakers, die dit alles zegt niet te kunnen, bijv. een koop en verkoop op een typische provinciale markt zou beschrijven. Een dergelijke handeling heeft natuurlijk een ekonomisch element. Maar ook een juridisch element, en evenzeer een historisch belang. Uit ethisch oogpunt zijn hier ook tal van opmerkingen te maken, eveneens uit psychologisch, terwijl de beschouwing, die zich het meeste opdringt, dikwijls wel de aesthetische is. Hoe nu, wanneer men niet „een deel zijner hersenen kan afsluiten”, niet kan vergeten enz. en zich niet in tweeën, dus zeker niet in zesen kan deelen? Men zou dan alles tegelijk moeten beschrijven, wat een futuristisch schilderij zou worden, maar niet zeer begrijpelijk. Neen, dit bedoelt Prof. Raaymakers niet: hij kan dat alles (hersenen afsluiten, vergeten, deelen) wel een oogenblik, maar

kan het niet lang volhouden. Hoeft ook niet: als het maar net lang genoeg is om ieder gezichtspunt afzonderlijk tot zijn recht te laten komen: eerst bijv. de ekonomische beschrijving, maar dan ook niets anders dan ekonomisch, dan de ethische, dan de juridische, enz. Maar liever niet alles door elkaar. M.a.w.: een afzonderlijke behandeling van ieder gezichtspunt, dus ook het ethische gescheiden van het ekonomische.

Het geheele pleidooi voor het goede recht van zedelijke e.a. oordeelen naast een ekonomisch oordeel, gaat reeds uit van de ongelijksortigheid, de onvereinbaarheid van deze twee. Immers: geen poging wordt gedaan om te bewijzen, dat het in het wezen der wetenschap ligt, en dus *objectief noodzakelijk* is, dat een ekonomisch oordeel tevens ethisch is, maar betoogd wordt, dat de beoefenaar het toch niet kan nalaten, naast het ekonomische ook een zedelijk enz. oordeel uit te spreken, dat het dus *subjectief gebruikelijk* is.

De fout lijkt, dat een verkeerde omschrijving van het doel der ekonomische wetenschap voorop is gesteld; deze „houdt zich” niet „bezig” met zekere verschijnselen, maar deze tracht, in een streven naar de grootst mogelijke objectiviteit, naar een verklaring van zekere, gegeven verschijnselen. Voor zoover ze dit doet, kan ze geen waarde-oordeelen vellen, daar ze dan niet meer zou verklaren; en voor zoover ze waarde-oordeelen zou vellen... is ze geen wetenschap meer.

En hier komen we bij de tweede stelling: van zelf komt bij den onderzoeker ook de vraag op: kan het niet beter? wat kan er gedaan worden? „Normen te vinden is toch van honderd maal grooter belang dan een zoogenaamde causale verklaring, welke op zichzelf beschouwd slechts de nieuwsgierigheid van betrekkelijk weinigen kan bevredigen. Van veel meer gewicht dan te weten waar we vandaan komen is de kennis van het doel, waar we heen moeten. Vergeten wordt echter te zeggen, hoe kennis van dat doel mogelijk is zonder kennis van het heden, kennis van de middelen om dat te bereiken zonder kennis van de wegen, die naar den toestand van het heden voerden, d.i. zonder causale verklaring van de middelen en hun werking. Merkwaardigerwijze staat op de volgende blz. te lezen: wat ons verdeelt is „het uiterst gecompliceerde karakter der ekonomische verhoudingen, het onvoldoende statistische materiaal, de onzekerheid omtrent de feiten en hun samenhang.” Inderdaad! Maar zou het dan niet beter zijn eerst eens dit alles te gaan onderzoeken en te verklaren, zoo objectief als dat mogelijk is, voordat we beginnen er waardeoordeelen over te vellen en te zeggen hoe het in de toekomst moet zijn?

Doch de schr. heeft een bezwaar tegen dit verklaren: de mensch is vrij in zijn willen, kan dus spontaan in het ekonomisch leven ingrijpen. Dus geen wetmatigheid, slechts een zekere regelmaat in het ekonomisch handelen, die echter alleen zoover geldt als de mensch niet zelf ingrijpt of den heelen regel opheft. Prof. Raaymakers zou misschien gelijk hebben als de ekonomie een wetenschap was betreffende het individueele handelen: de mensch is binnen zekere grenzen vrij en kan handelen zooals hij wil; doch hij kan toch niet voorkomen, dat iedere handeling op ekonomisch gebied ook ekonomische gevolgen heeft. En het gevolg hiervan weer is, dat op het gebied der samenleving, der sociale ekonomische verschijnselen, een regelmaat ontstaat, die wetmatig is, of dit althans zeer dicht nadert. Zoo wordt bijv. ten bewijze dat de mensch spontaan kan ingrijpen en zich kan onttrekken aan ekonomische regels aangevoerd, dat de regel, dat de wisselkoers zal schommelen tusschen de goudpunten, niet meer geldt wanneer de uitvoer van goud verboden wordt. Maar dit is juist een bewijs van het tegendeel: dat bij wijziging van een der oorzaken ook het gevolg verandert, is juist een bewijs van de wetmatigheid in het ekonomisch gebeuren; had de mensch dit in zijn hand, dan zou hij kunnen zorgen, dat stopzetting van goudverkeer geen invloed op de wisselkoersen zou hebben, nu is hij ge-

bonden aan de wetmatigheid der economische verschijnselen. De economische wetmatigheid is dan ook geen wetmatigheid in het individueele handelen, maar in de maatschappelijke economische verschijnselen. De causale verklaring betreft eveneens deze verschijnselen, niet het individueele handelen, al zijn de eerste ook (voor het overgrootste deel) uit dit laatste te verklaren.

Dat deze verklaring zoo objectief mogelijk moet zijn, zal de heer R. zeker toegeven. Dat, wanneer dit eenmaal zoo goed mogelijk geschied is, gerust een waardeoordeel over deze zelfde verschijnselen kan geveld worden, zal niemand ontkennen. En dat ten slotte, op grond van deze zuiver-economische analyse en op grond van het geveldde waardeoordeel een oordeel betreffende wenschelijke politiek kan afgegeven worden, is zeker niet te bestrijden, integendeel: dit is de wijze, waarop een politiek oordeel gevormd behoort te worden. Wanneer slechts al deze bewerkingen, die alle van verschillend standpunt uitgaan en op verschillende wijze tot stand komen, uit elkaar gehouden worden, na elkaar en niet door elkaar heen geschieden.

„Absoluut voraussetzungslos is niemand, is geen enkele wetenschap”, zegt de schr. Neen, gelukkig niet, want het zijn juist de verschillende, noodzakelijke „Voraussetzungen”, die het centrale punt, het verband vormen tusschen het geheel der verschillende levensuitingen. Maar het gaat er juist om de juiste, ware „Voraussetzungen” te vinden, die niet willekeurig en subjectief zijn, maar het bestaan van een wetenschap, de gelding der daarin gezochte waarheden, mogelijk maken en waarborgen en voorwaarde zijn voor onderling begripen.

Mr J. BIERENS DE HAAN Jr.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE BETEKENIS VAN DE VOORLOOPIGE HANDELS- OVEREENKOMST TUSSCHEN DUITSCHLAND EN FRANKRIJK.

Prof. Dr. Th. Plaut te Hamburg schrijft ons:

De handelsbetrekkingen tusschen Duitsland en Frankrijk zijn meer dan een halve eeuw niet door een handelsverdrag geregeld geweest. In 1871 werd in het vredesverdrag van Frankfurt de eeuwige meestbegünstiging vastgelegd; deze heeft alle meer diepgaande onderhandelingen over handelspolitieke kwesties onnoodig gemaakt. Het Verdrag van Versailles, dat in de plaats van het evengenoemde verdrag trad, bevatte de clause, dat Duitsland aan Frankrijk — doch niet Frankrijk aan Duitsland — meestbegünstiging moest verlenen. Deze regeling maakte onderhandelingen voor Frankrijk onnoodig, voor Duitsland onmogelijk, verloor echter den 10den Januari 1925 haar kracht. Door deze historische ontwikkeling zijn moeilijkheden van tweeërlei aard ontstaan.

In de eerste plaats waren partijen er niet aan gewend, met elkander te onderhandelen. In de tweede plaats heeft zich de Fransche volkshuishouding sedert het Verdrag van Versailles aan de eenzijdige begünstiging door Duitsland gewend; de Fransche tarieven zijn hierop ingesteld, de Fransche bedrijven hierop gericht en dat maakt een tegemoetkoming, gelijk Duitsland als grootste Europeesche staat na Rusland, gelooft te mogen of zelfs te moeten eischen, onmogelijk. Verdere moeilijkheden vloeien voort uit de binnenlandsche economische toestanden in beide landen. Weliswaar zijn de gebieden economisch als weinige van nature op elkander aangewezen, doch een gedurende decennien verkeerd ingestelde economische politiek scheidt hen. Zoo komt het, dat het aantal bedrijven, ten aanzien waarvan beide gebieden elkander aanvullen, niet al te groot is. Zonder concurrentie zijn in Duitsland zekere Fransche luxe industrieën (het woord van Schiller: „Noch niemals gelang uns der gallische Sprung”, geldt ook thans nog), de vervaardiging van zekere Fransche alcoholische dranken

(champagne, cognac), het kweken van zekere vroege groenten enz. Aan Duitsche zijde staan tegenover de producenten dezer goederen die van bepaalde machines, bepaalde chemicaliën, bepaalde optische instrumenten, enz. Hier hebben wij tevens de gebieden, waarop zonder schade voor de eigen bedrijven concessies mogelijk zijn, aan den anderen kant echter ook douanechicanes en dergelijke des te gevaarlijker kunnen worden, omdat het gevaar van het opkweken van nieuwe industrieën, die dan gedurende langen tijd bescherming noodig hebben, aan den gezichtseinder dreigt.

De tweede groep van goederen is die van de directe concurrentie en omvat een buitengewoon groot gebied.

Buitengewoon gecompliceerd zijn verder de onderhandelingen op het gebied van ijzer, kolen en kali. Het Verdrag van Versailles heeft, gelijk bekend, het ijzer van de steenkolen gescheiden. Deze behooren bijeen. Middelen en wegen moeten derhalve gevonden worden om hen weder tot elkander te doen naderen. Wat kali betreft heeft het Verdrag van Versailles een Duitsch monopolie vernietigd. Door een onhandige Duitsche economische politiek in het eerste decennium van deze eeuw zijn kalimijnen in zoodanigen omvang ontstaan, dat die, welke aan Duitsland zijn gebleven, alleen meer dan voldoende zouden zijn om de wereld te verzorgen, wanneer men althans van bepaalde kwaliteiten afziet. De Elzasser mijnen kunnen echter alleen reeds rond 30 pCt. van het wereldverbruik bestrijden. Deze mogelijkheid van overproductie door een handelsverdrag te verbannen is uitgesloten.

Bij deze op zichzelf aanzienlijke moeilijkheden voegen zich twee binnenlandsche Fransche momenten. In de eerste plaats de inflatie en verder het feit, dat Frankrijk nog geen tarief heeft, waarbij het wil volharden. De inflatie werpt de grondslagen van alle overeenkomsten omver: eenerzijds omdat zij geëigend is, alle berekeningen, alle ontwikkelingen overhoop te werpen — niemand weet dat beter dan wij in Duitsland — en anderzijds omdat zij onder omstandigheden op het gebied der economische betrekkingen een zoo krachtig agens is, dat handelspolitieke maatregelen bij haar vergeleken volkomen zonder betekenis worden. Het ontbreken van een tarief legt echter de Fransche onderhandelaars aan banden, die geen vaste concessies doen en geen beloften geven mogen, welke op het toekomstige tarief praedjudicieeren.

* * *

De drukmiddelen echter, die de zeer nabije ligging Duitsland tegenover Frankrijk (sedert 10 Januari 1925) en Frankrijk tegenover Duitsland verschafft (voornamelijk differentieele rechten, douanechicanes, ontwrichting van het handelsverkeer door verblijfsverboden e.d.) waren echter zoo machtig, dat middelen en wegen gevonden zijn, om al deze moeilijkheden te overwinnen. De eerste besprekingen begonnen in 1924, doch hadden op 10 Januari 1925 nog niet tot een resultaat geleid. Duitsland bezat toentertijde een eenheidstarief, waarop slechts Spanje voordeelen genoot. Dit was dus voor Frankrijk niet zeer bedenklijk. Hoe meer handelsverdragen Duitsland echter afsloot, welke tariefsverlagingen ten opzichte van dit eenheidstarief bevatten en hoe verder Duitsland zijn autonome tarief, dat tegenover Frankrijk gold, verhoogde, des te dringender werd het sluiten van een verdrag ook voor Frankrijk.

In de eerste plaats werden overeenkomsten voor korten termijn getroffen, die slechts den ruil van weinige producten regelden of op andere punten betrekking hadden (Saargebied enz.). Eerst op 5 Augustus 1926 kwam een overeenkomst tot stand, die weliswaar ook als voorloopig wordt aangeduid, en slechts voor zes maanden geldt, doch die volgens het protocol de beginselen bevat, die aan het definitieve handelsverdrag ten grondslag zullen worden gelegd. Bij zoo instabiele toestanden als tegenwoordig in Frankrijk heerschen is het niet meer dan juist, nog geen

voor te langen tijd bindende overeenkomst te treffen. Intusschen bovat dit verdrag, gelijk gezegd, de beginselen en het is derhalve noodzakelijk het nader te bezien. Belangrijk is verder de wijze van overwinning der verschillende moeilijkheden. Eveneens van belang is het verdrag in verband met het volgende. Bij de laatste tariefsverhoogingen in Duitschland werd, gelijk bijna steeds bij zulke maatregelen, de motiveering gebruikt, dat men een „*Verhandlungstarif*“ noodig had, om bij onderhandelingen concessies te kunnen afdwingen. De vraag is derhalve, in hoeverre wij concessies verkregen en gedaan hebben. Wanneer men afgaat op de Deutsche officieele uitlatingen, is het eerste in zeer sterke mate het geval geweest; men doet echter goed, deze uitlatingen niet geheel te gelooven. Bezien wij in de eerste plaats de kwestie van de meestbegunstiging, dit jarenlange strijdobject bij de onderhandelingen.

De *jure* wordt meestbegunstiging noch door Duitschland noch door Frankrijk verleend. De *facto* is het echter anders gesteld. Duitschland staat een — weliswaar kleine — reeks tarieffixaties toe, waarbij de autonome tarieven worden verlaagd, welke tot dusverre heben gegolden en wel voor cognac, champagne, zuidvruchten, bont, zekere parfumerieën en cosmetische artikelen, dameshoeden en toebehooren, evenals voor cigarettenpapier. Het gaat hier om luxe artikelen, welke ten deele in Duitschland niet worden vervaardigd. Met betrekking tot deze tariefposten heeft Duitschland in andere verdragen nog geen concessies gedaan. Men kan hierin derhalve zien een terugkeer naar het tarief, dat men eigenlijk op het oog had. Bij de overige tarieffixaties is Duitschland nergens benoden de rechten gegaan, die het reeds aan andere landen heeft toegestaan. In den regel echter even ver, zoodat Frankrijk de *facto* meestbegunstiging geniet: met één uitzondering en wel deze, dat ten aanzien van een zeer kleine reeks producten het stelsel van contingenten is gehandhaafd.

Door deze geringe concessies heeft men ook niet veel concessies aan Fransche zijde verkregen. De Franschen hebben Duitschland een zeer groote reeks tarieffixaties toegestaan, doch slechts in een zeer klein aantal gevallen zijn zij tot hun minimumtarief omlaag gegaan en waar dit geschied is, hebben zij de concessies door de invoering van contingenten illusoir gemaakt.

Deze contingenten zijn een handelspolitiek instrument van bijzonder aard, welks uitwerking zich nog niet volledig laat overzien en waartegen vooral wij in Hamburg — als vertegenwoordigers van den handel in tegenstelling tot de industrie — de ernstigste bedenkingen hebben. De contingenten vooronderstellen nl. een soort invoervergunning, of beter, invoervergunning tegen het lagere tarief. Als instanties voor de verleening dezer vergunningen komen in de eerste plaats industriele verbonden in aanmerking. Wat men hiervan te verwachten heeft, daarvan kan iedere Hamburgsche exporteur de ergste verhalen uit den tijd van de markdaling vertellen. Het is ten zeerste te betreuren, dat de Deutsche regeering ten dezen opzichte zoo slecht schijnt te zijn geadviseerd, anders had zij deze poort der corruptie definitief en voor altijd moeten sluiten. Zij had in haar eigen tarief niet naar contingenten moeten grijpen en in het Fransche hadden zij een onoverwinlijke hinderpaal moeten zijn. Den industrieelen verbonden, die de goedkeuring verleen, zullen de contingenten weliswaar niet onaangenaam zijn en wellicht heeft de Deutsche regeering onder een sterken druk van deze zijde gestaan!

De weinige gevallen, waarin het minimumtarief door Frankrijk is verleend, zijn derhalve door contingenten bijna zonder uitzondering ontsierd. In alle andere gevallen van tarieffixaties blijven de aan Duitschland toegestane rechten minstens 30 tot 150 pCt. boven de aan andere landen ingeruimde minimumtarieven. Wie de lijsten B en C, die den Duitschland toegestane vergunningen bevatten, slechts

vluchtig doorneemt, zal reeds tot een weinig minder ongunstigen indruk komen. De zaak ligt als volgt.

Door de inflatie in Frankrijk moet voortdurend met procentueele tariefsverhoogingen gerekend worden, tarieffixeringen in den zin, dien wij daaraan hechten, zijn derhalve niet mogelijk. Het verdrag verleent dan ook procentueele reducties op het maximumtarief. Deze reducties liggen tusschen 50 en 90 pCt. van het verschil der beide tarieven, bedragen echter meestal niet meer dan 70 pCt. Het maximumtarief ligt bijna zonder uitzondering 300 pCt. boven het minimumtarief. Ook het minimumtarief is, gelijk bekend, zeer hoog.

Ter verduidelijking kiezen wij een willekeurig voorbeeld. Stel, het minimumtarief bedraagt 100 francs per 100 KG., het maximumtarief 400 francs. Het minimumtarief is 30 pCt. van de waarde van het product. Het door landen, die in het genot zijn van het minimumtarief, te betalen invoerrecht bedraagt derhalve 100 francs, d.i. 30 pCt. van de waarde. Stel, Duitschland betaalt het maximumtarief, minus 90 pCt. van het verschil tusschen maximum- en minimumtarief (het gunstigste, doch zeer zeldzame geval). 90 pCt. van 300 = 270. 400 — 270 = 130; mitsdien betaalt Duitschland 130 francs, of 30 pCt. meer dan de andere landen en 40 pCt. van de waarde. Bij 70 pCt. reductie komen wij tot 90 pCt. meer dan de andere landen, bij 50 pCt. reductie tot het 2½voud van het minimumrecht. Dit zijn waarlijk geen groote concessies!

Nu bestaat echter voor de lijst B, die zeer lang is, in zooverre een kleine verzachting als bij verdere daling der Fransche valuta de van Deutsche goederen te heffen invoerrechten voorloopig niet stijgen, doch op hun huidige bedrag in francs blijven staan, totdat zij, hetzij op het minimumtarief zijn aangekomen of niet meer dan 30 pCt. bij de stijging der andere tarieven achter blijven (art. 3). Wanneer echter een valutadaling optreedt pleegt deze zonder meer vrijwel iederen invoer af te snoeren en daarom is dit voordeel van geringere betekenis dan het op het eerste gezicht schijnt. Zeker zou het op den duur effect hebben; het verdrag loopt echter slechts over zes maanden. Ook deze concessie heeft derhalve niet zeer veel waarde.

Verheugend is daarentegen, dat het verdrag bepaalt, dat geregelde handelspolitieke betrekkingen zullen heerschen, gelijk deze tusschen beschaafde landen gebruikelijk zijn. De douanechicanes, waarvan zich de Fransche douane-autoriteiten tegenover Deutsche goederen maar al te graag pleegden te bedienen, zullen definitief verdwijnen en t.a.v. de douaneformaliteiten (niet ten opzichte van het invoerrecht), en van opslag, transport, enz. zal meestbegunstiging worden doorgevoerd. Van hoe groote betekenis het vestigingsrecht voor Duitschers in Frankrijk is wordt wellicht het beste met een in Duitschland veel gebruikt voorbeeld duidelijk gemaakt. Langen tijd was het voor Deutsche chemische en optisch glas fabricerende ondernemingen onmogelijk, naar Frankrijk te exporteeren, hoewel zij producten vervaardigen, die in Frankrijk niet in dezelfde kwaliteit kunnen worden geproduceerd en die men daar onvoorwaardelijk noodig heeft; de inklaring geschiedde nl. niet aan de grens, doch te Parijs. De goederen moesten alle, wat ook hun plaats van bestemming was, eerst naar Parijs worden gezonden; daar werden zij uitgepakt en het invoerrecht werd voldaan. Het inpakken geschiedde niet met de vereischte zorgvuldigheid, aangezien geen deskundig pakker aanwezig was. Duitschers konden niet tegenwoordig zijn, aangezien zij het vestigingsrecht niet hadden en Franschen hielden zich niet met Deutsche goederen onledig. Zoo kwamen de Deutsche goederen geregeld gebroken op de plaats van bestemming aan.

Over kolen, kali en ijzer vermag tenslotte het verdrag niets te zeggen. De desbetreffende problemen waren voor de hooge verdragsluitenden te hoog. De betrokken industrieën werden te hulp geroepen. Naast de onderhandelingen over het verdrag liepen

die over de kartellen. Zij waren van de grootste beteekenis voor de eerste en leidden tot resultaten. De wereldmarkt voor kali werd tusschen het Fransche en Duitsche kalisyndicaat in de verhouding van ongeveer 30 tot 70 verdeeld. Ook de zware industrie kwam tot bindende overeenkomsten. De hooge verdragsluitende partijen verklaarden slechts, dat zij zich over de consequenties van de overeenkomsten tusschen de ijzerproduceerende industrieën der beide landen zullen beraden.

Volkomen gefaald heeft de Duitse politiek met betrekking tot de koloniën. Marokko en Indochina behoren n.l. niet tot de koloniën waarvoor ons meestbegünstiging is toegezegd. Juist deze landen zouden echter voor Duitschland van beteekenis zijn geweest. Ook de regeling met betrekking tot Tunis is volkomen nietszeggend.

Dit zijn de grondgedachten en de inhoud van het nieuwe verdrag. Ongetwijfeld is het beter dan heelemaal geen verdrag en het is wellicht niet mogelijk, in eenmaal uit een verdraglozen toestand tot een verdragstelsel te komen, dat alle eischen recht doet wervaren. Vooral gegeven de chauvinistische houding der Franschen en de koppigheid van zekere Duitse industrieelen en agrariërs, welke weinig gefundeerde oppositie ons uit den tijd van de onderhandelingen met Spanje nog in het geheugen ligt en wier drijven toenmaals bijna een terreur kon worden genoemd. Men zou zich wellicht minder over het verdrag behoeven te beklagen, wanneer het zich slechts als eerste schrede op den weg naar een definitief verdrag aandiende, in plaats van van zichzelf te zeggen, dat het reeds de beginselen van het definitieve verdrag belichaamt.

DE RESULTATEN VAN HET HERSTELWERK IN HONGARIJE.

Prof. Dr. W. Heller te Budapest schrijft ons:

Twee jaren zijn verstreken sedert het herstel der financiën, zoowel als van de geheele Hongaarsche volkshuishouding, met behulp van de Volkenbondslening werd aangepakt. De door den Volkenbond voor de herstelperiode naar Hongarije gezonden commissaris-generaal, de heer *Jeremias Smith*, heeft het land verlaten en daarmede is de herstelperiode afgesloten. De bereikte resultaten, evenals het laatste rapport van den commissaris-generaal, laten geen twijfel bestaan, dat het herstelwerk gelukt is op een wijze, welke de verwachtingen verre overtreft en wel met behulp van een leening, welke bedrag verre achterbleef bij dat van die, welke Oostenrijk voor zijn herstel moest opnemen. Het evenwicht op de begrooting is bereikt en de Hongaarsche munt is sinds Juli 1924, afgezien van een onaanzienlijke schommeling direct na de stabilisatie, stabiel. De Hongaarsche circulatiebank heeft zich zonder moeilijkheden van beteekenis de deviezenvoorraden kunnen verschaffen, welke voor de reguleering van den wisselkoers vereischt zijn; zij heeft zich ook van een behoorlijke goudreserve kunnen voorzien en heeft door een consequente en doelbewuste politiek bewezen, dat zij haar taak, over de stabiliteit van de munt te waken, kan vervullen en hiertoe niet slechts de noodige middelen, doch ook de noodige energie bezit.

De taak, welke in Hongarije moest worden opgelost, was dezelfde, die Oostenrijk met zijn Volkenbondslening moest oplossen. Zij was een dubbele: *bereiking van het evenwicht op de begrooting en stabilisatie van de munt*. Beide vraagstukken werden in Hongarije binnen een half jaar opgelost, want het tekort op de begrooting was reeds in October 1924 verdwenen en de stabilisatie der munt vond reeds in de tweede helft van Juli 1924 plaats.

Dit resultaat moet voor alles worden toegeschreven aan de bijzonder gunstige ontwikkeling der Rijksmiddelen, welke wederom hiertoe valt te herleiden, dat de Hongaarsche Regeering van het eerste oogenblik af aan ernst maakte met de ordening der

financiën en niet terugschrikte voor een energieke hanteering van de belastingschroef en voor een gedwongen leening, terwijl de Hongaarsche volkshuishouding zich van de zware slagen van den na-oorlogstijd (ineenstorting van het oude rijk; revoluties, invasie van vreemde troepen, verminking van het land en hierdoor veroorzaakte storing in het economisch evenwicht) reeds zoover heeft hersteld, dat zij in staat was, de hooge belastingen te dragen. Het is moeilijk, dit laatste feit met cijfers te bewijzen, aangezien de geheele toestand der Hongaarsche volkshuishouding in de jaren 1918—1922 zou moeten worden gesteld tegenover die in de jaren na 1922. Veel blijkt echter reeds uit de cijfers van den buitenlandschen handel gedurende deze periode. Deze zagen er, indien men 1920 op 100 stelt, als volgt uit:

	Invoer	Uitvoer
1920	100	100
1921	125	155
1922	129	201
1923	101	206
1924	168	350
1925	177	426

De versterking van den uitvoer, welke in deze cijfers tot uitdrukking komt, bewijst op zichzelf reeds het genezingsproces der Hongaarsche volkshuishouding, zonder welke het land niet de middelen voor de ordening der staatsfinanciën had kunnen opbrengen, welke de bereiking van het evenwicht op de begrooting reeds in enkele maanden hebben mogelijk gemaakt. Zonder een dienovereenkomstige draagkracht der Hongaarsche volkshuishouding zou het ook onmogelijk geweest zijn, het tekort met slechts voorbijgaande gebruikmaking van de herstellening te overwinnen. Dit is intusschen wat inderdaad is geschied. De volkenbondslening behoefde slechts voor de dekking van het tekort van het op 30 Juni 1924 verlopen, derhalve nog niet tot de herstelperiode behorende, begrotingsjaar te worden aangewend en sindsdien, derhalve gedurende de geheele eigenlijke herstelperiode, behoefde van het provenu der leening in het geheel niets voor dit doel, n.l. ter bestrijding van het tekort, te worden aangewend. Zelfs was het gebruik maken van de ongeveer 70 miljoen goudkronen voor het in Juni 1924 eindigende begrotingsjaar slechts van voorbijgaanden aard, want voor het einde van 1924 werden de tot dit doel liquide gemaakte bedragen weder op de leeningsrekening teruggestort.

Reeds de eerste maanden der herstelperiode bewezen, dat de Staatsontvangsten van Hongarije na de stabilisatie van de munt (nadat derhalve de belastingen in goudwaarde en niet meer in een voortdurend in waarde dalende munt werden betaald), zich veel gunstiger zouden ontwikkelen dan in het herstelplan werd aangenomen. Voor de geblokkeerde ontvangsten (d. w. z. die ontvangsten, welke ter verzekering van den dienst der leening op een afzonderlijke rekening geboekt worden, n.l. invoerrechten, tabak- en zoutmonopolie, alsmede den suikeraccijns) waren de eerste drie maanden reeds voldoende, om den dienst der leening te verzekeren. Zij brachten n.l. reeds in Juli, Augustus en September bijna 40 miljoen goudkroon op, terwijl de dienst der leening *jaarlijks* ongeveer 33 miljoen goudkroon vereischte. In het eerste hersteljaar werd de dienst der leening door deze ontvangsten zeven maal, in het hersteljaar 1925/26 echter acht maal gedekt. Dit valt ook te begrijpen, wanneer wij de hierboven genoemde ontwikkeling van den buitenlandschen handel, in het bijzonder de toeneming van den invoer, in aanmerking nemen, die de douaneontvangsten in combinatie met de hoogere tarieven deden oploopen en wanneer wij in aanmerking nemen, dat de in Hongarije geproduceerde hoeveelheid suiker in de campagne 1922/23 rond 730.000 meterzentner, in de campagne 1924/25 rond 1.826.000 meterzentner bedroeg.

Doch ook de overige ontvangsten stegen in ongedachte mate. Natuurlijk speelde hierbij de algemeene

omzetbelasting een zeer gewichtige rol. Het resultaat van de bijzonder gunstige ontwikkeling der staatsfinanciën was, dat in het eerste begrotingsjaar der herstelperiode in plaats van het geraamde tekort van 100 miljoen goudkronen een overschot van ongeveer 63 miljoen goudkronen werd bereikt en voor het tweede hersteljaar inplaats van het in het herstelprogramma geraamde tekort van 50 miljoen goudkronen een overschot van 27,5 miljoen goudkronen kon worden begroot, hetwelk echter aan het einde van het begrotingsjaar veel hoger bleek te zijn en weer meer dan 60 miljoen goudkronen beliep.

Vergeten mag echter niet worden, dat deze gunstige resultaten bereikt werden zonder de uitgavenbeperking door te voeren, welke in de bedoeling van het herstelprogramma lag. Op dit gebied bestaan in Hongarije aanzienlijke moeilijkheden, aangezien in het bijzonder de beperking der personeel-uitgaven op ernstige hinderpalen stoot en wel enerzijds omdat het levenspeil der ambtenaren gedurende den inflatietijd bijzonder is gedaald en een verbetering dringend noodig had, anderzijds echter, omdat Hongaarsche staatsambtenaren uit de van Hongarije afgescheiden gebieden werden verdreven en de Hongaarsche Staat ge noodzaakt is, hun pensioenen te betalen. Met deze zwaar wegende argumenten werd ook door de financiële commissie van den Volkenbond en door den commissaris-generaal *Smith* op een wijze, waarvoor men erkentelijk moet zijn, rekening gehouden, zoodat gedurende de herstelperiode een verbetering der ambtenaarssalarissen werd doorgevoerd. Evenzeer ontmoetten die voorstellen van de Hongaarsche Regeering in Genève en bij den commissaris-generaal een juist begrip, welke op de onvermijdelijkheid van kapitaalsuitgaven — reeds in het belang van vermindering der werkloosheid — wezen en zoo werd goedgekeurd, dat overschotten der begrooting, evenals 50 miljoen goudkronen uit de leening, voor ieder hersteljaar voor de dringendste kapitaaluitgaven werden aangewend. Derhalve krijgt de Hongaarsche volkshuishouding, die door het dragen van hooge belastingen de ordening der staatsbegrooting met slechts voorbijgaand gebruik maken van de Volkenbondsléening mogelijk maakte, een deel der leening terug, teneinde het bedrijfsleven te bevruchten en tot nieuw leven te wekken.

De gunstige ontwikkeling der staatsfinanciën maakte het zelf reeds gedurende de herstelperiode en onder onvoorwaardelijke instemming zoowel van den commissaris-generaal als van de Geneefsche financiële commissie mogelijk, de drukkende belastingen te verlagen, zoodat in 1926 de omzetbelasting van 3 tot 2 pCt., de suikerbelasting met 22 pCt. verlaagd werd en de belasting op huishuren geheel werd afgeschaft.

* *

Niet minder succes had de saneering van het Hongaarsche muntwezen, waartoe de eerste stap de oprichting der Hongaarsche circulatiebank was, welke haar werkzaamheden op 24 Juni 1924 aanving. Hiermede was natuurlijk slechts de grondslag gelegd voor het herstel van het muntwezen, doordat nu het orgaan geschapen was, dat zoowel tot doorvoering van de stabilisatie der kroon in staat was, alsook om erover te waken, dat de eenmaal gestabiliseerde munt in haar stabiliteit geen gevaar gaat lopen.

De oplossing der stabilisatietaak werd met gepaste voorzichtigheid aangevat. De leiders der nieuwe Nationale Bank, en verder de commissaris-generaal zoowel als de Hongaarsche Regeering, waren het er volkomen over eens, dat aan de stabilisatie geen kunstmatige koers van de kroon ten grondslag mocht worden gelegd en derhalve verschoven zij de stabilisatie naar een tijdstip, waarop zich reeds een natuurlijke, van de angstkopen van deviezen, evenals van speculatieve koersopdriving onafhankelijke, vrije kronenkoers had gevormd. Reeds de sedert de groote koersdaling van de Hongaarsche kroon in 1922 bestaande Deviezen centrale streefde er, als voorbereiding

tot de stabilisatie, tegen het einde harer werkzaamheden naar, de door haar vastgestelde, officieele deviezenkoersen te doen naderen tot die, welke bestonden op de zich op illegitieme wijze ontwikkelende markt, want natuurlijk was de kunstmatig vastgestelde koers der Deviezen centrale evenmin als een natuurlijke, voor stabilisatie geschikte koers te beschouwen, als die van het illegitieme verkeer, welke in het teeken der angstkopen en deviezenhamsterij stond. Het bleek, dat niet eens zeer groote middelen noodig waren, om deze nadering door te voeren, waarbij weliswaar in aanmerking valt te nemen, dat de goedkeuring der buitenlandsche leening en de hierdoor in het vooruitzicht gestelde stabilisatie reeds op zichzelf van uitwerking op de deviezenmarkt waren en wel des te meer, omdat zich in Juli 1924 de geheel ongefundeerde opvatting verspreidde, dat de Nationale Bank streefde naar een verhooging van de waarde van de Hongaarsche kroon. Toen de Deviezen centrale de legitieme aanvragen om deviezen begon te bevredigen vond een sterke toenadering tusschen de officieele en onofficieele koersen voor deviezen plaats en de dollarkoers, die in het illegitieme verkeer einde Mei 1924 tot 100.000 kronen omhoog schoot, begon snel te dalen, zoodat hij reeds einde Juni tot 85—88.000 kronen was gezakt. Deviezen hamsteren werd toen doelloos en de deviezen kwamen uit hun schuilplaatsen te voorschijn, hetgeen nog bespoedigd werd door de twee dagen voor de opening der Nationale Bank uitgevaardigde, nieuwe deviezenverordening. Deze gaf n.l. den exporteurs de vrije beschikking over de hun toevloeiende deviezen terug en liet het onderscheid tusschen binnenlandsche en buitenlandsche rekeningen, n.l. tusschen deviezen, welke niet en die, welke wel vrij naar het buitenland konden worden overgemaakt, verdwijnen. Zoo werd de Nationale Bank in staat gesteld, het noodige deviezenmateriaal tot zich te trekken, waarbij natuurlijk de omstandigheid hielp, dat de aandelen der Nationale Bank in buitenlandsche munt moesten worden betaald. Versterkt werd vervolgens de deviezenvoorraad door de als Volkenbondsléening binnenvloeiende deviezen en zoo kon de Nationale Bank de heerschappij over de deviezenmarkt tot zich trekken en daarop een beslissenden invloed verkrijgen.

In de derde week van Juli 1924 konden de beslissende instanties reeds den indruk krijgen, dat de deviezenmarkt in zooverre tot rust gekomen was, dat de koers, die zich in het vrije verkeer ontwikkeld had, overeenstemde met de verhouding tusschen vraag en aanbod en derhalve uitzicht bood, bestendig gehouden te kunnen worden. Toch bleek hieruit nog niet met zekerheid één enkele mogelijke koers, waarbij de stabilisatie op dwingende wijze doorgevoerd zou kunnen worden, want de koers van de Hongaarsche Kroon in Zürich, dus in Zwitsersche Franken uitgedrukt, kwam met dien van andere plaatsen niet geheel overeen. Bovendien blijft voor stabilisatie na een zoo lange inflatie-periode als in Hongarije bestond, steeds een — weliswaar beperkte — speelruimte voor overwegingen van doelmatigheid met betrekking tot den te verkiezen koers. Deze schenen in de eerste plaats de aanpassing der overige koersen aan den Züricher koers te eischen, omdat in Hongarije gedurende de inflatie-periode de Zürichsche markt steeds als doorslaggevend beschouwd werd. Aan den anderen kant werd ook overwogen, dat door deze aanpassing der overige koersen het vooruitzicht werd geopend, dat de Hongaarsche Kroon (welke door een overeenkomst met de „Bank of England” op grondslag van het Engelsche Pond — doch langs den omweg der Zürichsche pariteit — gestabiliseerd werd), nadat het „Pond” zijn goudpariteit bereikt zou hebben, precies met de waarde van de Oostenrijksche Kroon overeen zou stemmen. Dit scheen in den tijd, toen men zich het toekomstige muntwezen van Hongarije op denzelfden grondslag dacht als waarop toentertijd dat van het naburige

Oostenrijk stond, een niet onbelangrijk voordeel te bieden. Zoo volgde de stabilisatie gedurende de laatste dagen van de maand Juli 1924 met de Züricher pariteit als grondslag, doch door vaststelling van de verhouding tot het Engelsche Pond op 1: 346.000 papierkronen.

De stabilisatie van de Hongaarsche Kroon op grondslag van het Engelsche Pond bewees een voordeelige stap te zijn, want de Hongaarsche Kroon steeg automatisch met het Engelsche Pond en had, toen het Pond zijn pariteit bereikte, een verbetering van 17 pCt. te noteeren. Of het daarentegen onvoordelig voordeelig was, om tegen den koers van 346.000 te stabiliseeren, zullen we in het midden laten, want later bleek, dat de definitieve regeling van het Hongaarsche muntwezen toch niet in overeenstemming met de Oostenrijksche munteenheid plaats had en dat de op den grondslag van den gekozen koers verkregen omrekeningsleutel den terugkeer tot de Goudkroon bemoeilijkte. Ware nl. de stabilisatiekoers niet op 346.000 doch op 360.000 papierkronen in het pond gekozen, wat met de waarde van de Hongaarsche Kroon op de vreemde markten, behalve Zürich, ten tijde der stabilisatie overeengestemd had, dan had men een ronden omrekeningsleutel der Goudkroon, nl. 1 goudkroon gelijk 15.000 papierkronen, verkregen, terwijl de voor de stabilisatie inderdaad gekozen koers een moeilijken omrekeningsleutel (1 goudkroon gelijk 14.476 papierkronen) opleverde, hetgeen vervolgens aan een terugkeer tot de oude goudkroon hinderlijk in den weg stond.

Daaraan wordt natuurlijk niets veranderd door het feit, dat de stabilisatie van de Hongaarsche kroon een succes was en de Nationale Bank, ook terwijl het deviezenverkeer langzaam volkomen werd vrijgegeven, dezen koers zonder moeilijkheden kon handhaven. Niet alleen stonden de Bank de hiervoor noodige quantiteiten deviezen ruimschoots ter beschikking, doch het gelukte haar ook zonder moeilijkheden den goudvoorraad tot zich te trekken, die de dekking der bankbiljetten verzekert. Hierbij kwam de Nationale Bank de omstandigheid zeer te pas, dat de officiële multiplicator, welke aan de omrekening van in papierkronen te betalen, doch in goudkronen vastgestelde bedragen ten grondslag gelegd werd, niet in dezelfde mate verlaagd kon worden als met het automatische stijgen van de Hongaarsche Kroon in overeenstemming geweest zou zijn, want de binnenlandsche prijzen daalden niet in dezelfde mate en zoo moest wegens de salarissen der staatsambtenaren, die eveneens op goudbasis vastgesteld waren, een hoogere omrekeningsleutel gehandhaafd worden. Het gevolg hiervan was, dat bij betaling van invoerrechten, welke sedert 1 Juli 1924 volgens goudtarieven plaats heeft, zeer aanzienlijke hoeveelheden effectief goud gebruikt werden, evenals bij de vereffening van in goud vastgestelde spoorvrachten. Dit goud werd dan aan de Nationale Bank ter beschikking gesteld.

Als voordelig moet in ieder geval worden aangemerkt, dat de Staatsschuld bij de Nationale Bank, welke ten tijde van de oprichting der bank bijna 2000 milliard papierkronen bedroeg, binnen 18 maanden meer dan 50 milliard verminderd kon worden en dat onlangs tusschen den Staat en de Nationale Bank een nieuwe overeenkomst gesloten werd, welke den amortisatie-termijn der nog bestaande schuld verkort, waarbij aan de bedragen, waarover de Staat beschikt uit de liquidatie van de Oostenrijksch-Hongaarsche Bank en van zijn voormalige biljetten-instituut, een belangrijke rol ten deel valt.

Zoo heeft de saneering van de Hongaarsche financiën, evenals van het Hongaarsche muntwezen, met verblijvend gemak plaats gevonden, watroe de ongestoorde verstandhouding buitengewoon veel heeft bijgedragen, welke van het begin af aan bestond tusschen Commissaris-Generaal *Smith*, die zich met niet genoeg te waardeeren begrip voor den toestand

van Hongarije aan zijn taak wijdde, den raadsman van de Nationale Bank *Siepmann*, de Hongaarsche regeering (in het bijzonder den Minister van Financiën *Bud*) en de directie der Nationale Bank. Weliswaar moest Hongarijes volkshuishouding groote offers voor de saneering brengen. Zij moest bij het begin der saneering een aanzienlijke gedwongen leening sluiten, bovendien nog een niet onaanzienlijke leening van den kant der financieele en industriele ondernemingen, vervolgens zware belastingen op zich nemen en heeft dan voor het ophouden der inflatie en voor de stijging van de geldswaarde met de onvermijdelijke *saneerings-crisis* moeten boeten, welke ook heden nog zwaar op de Hongaarsche volkshuishouding drukt. Dit is echter het genezingsproces, dat aan den terugkeer van normale toestanden moet voorafgaan. Het door de inflatie van vroegere jaren misvormde economische leven moet zich aan de normale verhoudingen, het normale geld- en kapitaalverkeer aanpassen, voordat het zijn normale evenwicht hervindt. Het is te hopen, dat dit binnen niet te ver aflaggenden tijd volkomen bereikt zal worden.

In ieder geval speelt hierbij in Hongarije de uitslag van den oogst een aanzienlijke rol en dit oogstjaar zal slechts tot de genezing bijdragen.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

Het indexcijfer van groothandelsprijzen, schrijft „The Economist”, steeg gedurende Augustus met 104 punten tot 4.149, 't hoogste punt sedert einde Januari jl. Toch is het nog 301 punten lager dan dat van einde Augustus 1925. De procentueele stijging boven de basis 1901—5 is nu 88,6, tegen 83,9 einde Juli en 102,3 het vorige jaar. De recente bewegingen in de totaalcijfers der verschillende groepen toont de volgende tabel:

Data	Granen en vleesch	Anderc voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Aug. 1925	952	718½	1235½	748	796	4450	202,3
„ Sept. „	934	702½	1250½	752	788	4427	201,2
„ Oct. „	886	699½	1203½	749½	788½	4327	196,7
„ Nov. „	918½	704½	1174½	737½	787	4322	196,4
„ Dec. „	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2
„ Jan. 1926	892½	694½	1117	726½	758½	4189	190,4
„ Febr. „	884	699	1058	736	762	4139	188,1
„ Mrt. „	880	688	1025½	723½	771	4088	185,8
„ Apr. „	894	678½	1000	714	766½	4053	184,2
„ Mei „	885½	681	978½	718½	765½	4029	183,1
„ Juni „	893½	682½	963½	735	760½	4035	183,4
„ Juli „	910	678½	945	763	748½	4045	183,9
„ Aug. „	914	685	954	849	737	4149	188,6

De stijging over Augustus was grootendeels toe te schrijven aan de delfstoffengroep. Tin en koper waren per saldo iets duurder, maar de belangrijkste post vormt de steenkolen. In onze berekening over Augustus zijn de noteeringen voor buitenlandse ingevoerde kolen begrepen en de daaruit voortkomende stijging is verantwoordelijk voor 90 van de 104 punten der totale stijging. De stijging is dus hoofdzakelijk het gevolg van omstandigheden, die direct uit het kolenconflict voortvloeien en die langzamerhand zullen verdwijnen, wanneer de mijnen heropend zullen zijn. In de granen- en vleeschgroep zijn tarwe en haver belangrijk lager, maar gerst is zeer scherp gestegen en aardappelen zijn iets duurder. Onder de minder belangrijke voedingsmiddelen is een verstijving der theeprijzen het belangrijkste punt. In de weefstoffengroep geven katoen en wol weinig verandering te zien, maar hennep en jute stegen. Vroegere schattingen van den Amerikaanschen katoenogst zijn aanzienlijk herzien met het oog op de late binnenkomst van den oogst en verliezen door insectenschade. In de diversengroep is

rubber iets gemakkelijker en is lijnzaad aanzienlijk gedaald. De stijging gedurende Augustus voert de groot-handelsprijzen op tot een niveau van 61,7 pCt. boven dat van Juli 1914, tegenover 57,7 pCt. op het einde der vorige maand. De stand der verschillende groepen vergeleken met de voor-oorlogsprijzen blijkt uit de volgende tabel:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olten, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
Augustus 1925....	164	204	200	161	144	173,5
September „....	161	199	203	162	143	172,6
October „....	153	199	195	161	143	168,7
November „....	159	200	191	159	142	168,5
December „....	162	193	182	158	141	165,8
Januari 1926....	154	197	181	156	137	163,3
Februari „....	153	199	172	158	138	161,4
Maart „....	152	196	167	156	140	159,4
April „....	154	193	162	154	139	158,0
Mei „....	153	194	159	155	139	157,1
Juni „....	154	194	156	158	138	157,3
Juli „....	157	193	153	164	135	157,7
Augustus „....	158	195	155	183	133	161,7

Verleden jaar om denzelfden tijd was de stijging boven het voor-oorlogsniveau 73,5 pCt.; granen en vleesch stonden op 164, andere voedingsmiddelen op 204, weefstoffen op 200, delfstoffen op 161 en diversen op 144.

Hieronder volgt dan nog een overzicht van den prijsloop in een aantal belangrijke landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^s	100	100 ^{s)}	100 ^{s)}	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Juli 1925	160	557	707	143	160	161	155	198
Augustus „	160	557	731	144	159	159	155	200
September „	160	556	721	145	159	157	155	201
October „	158	572	716	144	157	154	154	200
November „	158	606	712	145	157	155	154	197
Decemb. „	156	632	715	143	156	156	155	194
Januari 1926	156	634	708	141	155	153	153	192
Februari „	155	636	704	139	151	152	149	188
Maart „	152	632	693	138	148	149	145	184
April „	151	650	692	137	147	150	143	181
Mei „	152	688	698	136	145	151	143	177
Juni „	152	738	708	135	145	150	144	177
Juli „	134	146

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek merkt voorts nog het volgende op:

Bij beschouwing der cijfers, betrekking hebbende op de maand Juli 1926, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 3, dat der voedingsmiddelen met 6 punten is gedaald.

Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat, tegenover een prijsdaling van 13 artikelen met in totaal 222 punten, een prijsstijging van 14 artikelen met in totaal 98 punten. Met 10 of meer punten daalden de artikelen: hooi (23), aardappelen (36), thee (24), kaas (17), schapenvleesch (75), varkensvleesch (14) en terpentijn (15 punten). Het verbod van invoer van vleesch in Engeland was, volgens de mededeeling van den betrokken berichtgever, oorzaak van de daling der prijzen van schapen- en varkensvleesch. Met 10 of meer punten stegen: eieren (18), melk (14) en katoen (11 punten).

Suikerproductie der wereld.

Willett & Gray publiceeren eene nieuwe raming van de wereldsuikeroogsten 1925/26 in vergelijking met de geraamde opbrengsten 1924/25 als volgt:

	1925/26	1924/25
rietsuiker.	Tons	Tons
Noord-Amerika:		
Louisiana.....	124.447	79.002
Texas.....	—	—
Porto-Rico.....	538.330	589.760
Hawaii Eilanden.....	689.286	692.804
West-Indië:		
Virginia Eilanden....	7.000	7.200
Cuba.....	4.884.658	5.125.970
Britsch West-Indië:		
Trinidad.....	73.707	69.628
Barbados.....	45.000	49.315
Jamaica.....	57.675	42.843
Antigua.....	12.800	17.300
St. Kitts.....	13.000	15.563
Overige Eilanden.....	7.500	9.000
Fransch West-Indië:		
Martinique.....	45.000	47.995
Guadeloupe.....	40.000	39.900
San Domingo.....	350.000	311.270
Haiti.....	13.500	8.280
Mexico.....	190.282	165.223
Centraal-Amerika:		
Guatemala.....	25.000	25.562
Overig Centraal-Amerika	62.500	73.240
Zuid-Amerika:		
Demarara.....	102.000	90.874
Suriname.....	10.000	10.200
Venezuela.....	19.000	19.000
Ecuador.....	16.978	18.700
Peru.....	265.000	310.522
Argentinië.....	395.733	246.717
Brazilië.....	650.000	812.493
Totaal in Amerika..	8.638.394	8.878.451

Azië:

Britsch-Indië.....	2.923.000	2.548.000
Java.....	2.278.900	1.977.490
Formosa en Japan.....	498.460	458.836
Philippijnen.....	425.000	581.064
Totaal in Azië.....	6.125.360	5.565.390
Australië.....	522.344	435.680
Fiji Eilanden.....	90.000	100.810

Totaal in Australië en Polynesië.... 612.344 536.490

Afrika:

Egypte.....	95.000	79.918
Mauritius.....	241.220	224.710
Réunion.....	59.015	52.380
Natal.....	213.807	143.974
Mozambique.....	70.000	44.278
Totaal in Afrika....	679.042	545.260

Europa:

Spanje.....	9.000	8.087
Totale Rietsuikerproductie	16.064.140	15.533.678

Beetwortelsuiker:

Europa:		
Duitschland.....	1.600.000	1.575.684
Tsjecho-Slowakije.....	1.520.000	1.409.703
Oostenrijk.....	80.000	75.443
Hongarije.....	162.000	202.354
Frankrijk.....	749.920	827.472
België.....	335.000	400.105
Holland.....	310.000	329.244
Rusland en Ukraine....	1.041.903	458.375
Polen.....	590.000	494.854
Zweden.....	204.500	135.270
Denemarken.....	179.998	140.995
Italië.....	162.000	442.429
Spanje.....	243.939	252.040
Zwitserland.....	6.395	5.906
Bulgarije.....	38.000	39.758
Rumenië.....	110.000	86.256
Engeland.....	51.140	23.730
Andere landen.....	94.465	191.907
Totaal in Europa.....	7.479.260	7.071.525
Noord-Amerika.....	804.439	974.185
Canada.....	32.475	36.200
Totale Beetwortelsuikerpr.	8.316.174	8.081.910
Totaal gen. Riet- en beetw.	24.380.314	23.615.588
Geraamde vermeerdering..	764.726	3.499.479

Laat men den oogst van Britsch-Indië buiten beschouwing dan bedraagt de geraamde vermeerdering slechts plm. 390.000 tons.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 3½	3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½	22 Oct. '25
	Bel. Binn. Eff. 4	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5	24 Juni '26
	Vrsch. in R.C. 5	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4½	8 Oct. '25
Javasche Bank	4	1½ Juli '26	Bank v. Noorw. 5½	20 Apr. '26
Bank van Engeland 5	3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-		
Duitsche Rijksbank 6	6 Juli '26	slowakije . . .	6	13 Jan. '26
Bank v. Frankrijk. 7½	31 Juli '26	N. Bk. v. O'rijk. 7	6	Aug. '26
Belgische Nat. Bnk. 7	23 Apr. '26	N. Bk. v. Hong. 6	25	Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y. 4	12 Aug. '26	Bank v. Italië. 7	17	Juni '25
Bank van Spanje. . . .	5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½	

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	4 Sept.	30 Aug.-4 Sept.	23-28 Aug.	16-21 Aug.	31 Aug.-5 Sept.	1-6 Sept.	20-24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	2½/16	2½/16-7/8	2½/4-7/8	2½/8-3/4	4-1/8	2½/2	3½/8-3/16
Prolong.	2½/2	2½/4-3	2½/2-3	2-1½	3½/2-4½/4	2-3	2½/4-3/4
Londen Daggeld	3½/2	3½/2-4½/2	3-5	3½/4-5	2½/2-4	2½/2-3½/4	1½/4-2
Partic. disc.	4½/2-3½/16	4½/2-3½/16	4½/2-3½/8	4½/2-3½/16	3½/4-3½/16	3½/4-7/8	2½/4-3/4
Berlijn Daggeld	5½/2-6½/2	5½/2-7	3-7	3-5½/2	8-10½/2	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d.	4½/8	4½/8	4½/2-7/8	4½/2-5/8	7½/8-5/8	—	—
56-90 d.	4½/4	4½/4	4½/2-3/4	4½/2	7½/4-3/8	—	2½/8-1½/2
Warenwechsl.	5½/8-1½/2	5½/8-5/8	5-5½/8	4½/8-5	8½/8-9	—	—
New York ¹⁾ Call money	4½/2-3/4	4½/2-5/4	4½/2-5/4	4½/2-3/4	4-3/4	2-3	1½/4-2½/2
Partic. disc.	4-1½	4½/8	3½/4-7/8	3½/8-3/4	3½/4-3/8	—	—

¹⁾ Call money-koers van 3 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York**)	Londen*)	Berlijn*)	Parijs*)	Brussel*)	Batavia ¹⁾
31 Aug. 1926	—	—	—	—	—	—
1 Sept. 1926	2.49 5/8	12.11 1/2	59.42 1/2	7.42	6.98 1/2	100 1/4
2 " 1926	2.49 1/2	12.11 3/4	59.40	7.50	6.97 1/2	100 1/4
3 " 1926	2.49 7/10	12.11 1/4	59.40	7.33 1/2	6.90 1/2	100 1/8
4 " 1926	—	12.11 1/2	59.40	7.39	6.92 1/2	100 1/8
6 " 1926	2.49 1/4	12.11 1/4	59.37	7.35	6.90	100 1/8
Laagsted. w. ¹⁾	2.49 1/4	12.10 7/8	59.35	7.30	6.88	100
Hoogste d. w. ¹⁾	2.49 9/10	12.11 3/8	59.45	7.60	7.10	100 1/2
30 Aug. 1926	2.49 11/16	12.11 1/2	59.45	7.18 1/2	6.88 1/2	100 1/4
23 " 1926	2.49 7/16	12.11 3/8	59.38 1/2	7.04 1/2	6.76 1/2	100 1/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

Data	Zwitserland*)	Weenen*)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan**)	Madrid**)
31 Aug. 1926	—	—	—	—	—	—
1 Sept. 1926	48.19	35.27	7.38	1.21	8.77 1/2	38.07 1/2
2 " 1926	48.18 1/2	35.25	7.37	1.20	9.20	38.05
3 " 1926	48.18 1/2	35.24	7.37	1.22	9.08	37.85
4 " 1926	48.19	35.22 1/2	7.38	1.22	—	—
6 " 1926	48.18 1/2	35.24	7.37	1.22	9.30	37.76
Laagsted. w. ¹⁾	48.15	35.10	7.36	1.15	8.20	37.40
Hoogste d. w. ¹⁾	48.20	35.25	7.40	1.27	9.45	38.20
30 Aug. 1926	48.22 1/2	35.25	7.38	1.20	8.15 1/2	38.20
23 " 1926	48.18	35.25	7.38	1.17	8.04 1/2	38.55
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm*)	Kopen-hagen*)	Oslo*)	Hel-sing-fors ¹⁾	Buenos-Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
31 Aug. 1926	—	—	—	—	—	—
1 Sept. 1926	66.77 1/2	66.30	54.75	6.27	101	2.50 1/4
2 " 1926	66.77 1/2	66.27 1/2	54.72 1/2	6.27	101	2.50 1/4
3 " 1926	66.77 1/2	66.30	54.72 1/2	6.27	100 3/4	2.50
4 " 1926	66.77 1/2	66.30	54.75	6.27	100 3/4	2.50
6 " 1926	66.75	66.30	54.72 1/2	6.28	100 1/2	2.49 5/8
Laagsted. w. ¹⁾	66.70	66.20	54.65	6.25	100 1/2	2.49 5/8
Hoogste d. w. ¹⁾	66.82	66.32	54.77	6.30	101 1/4	2.50 1/4
30 Aug. 1926	66.80	66.30	54.72 1/2	6.27	100 3/4	2.50 1/4
23 " 1926	66.80	66.30	54.72 1/2	6.27	100 3/4	2.49 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/8

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.
¹⁾ Particuliere opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
31 Aug. 1926	4,85 1/4	2,93 1/2	23,80 1/2	40,06
1 Sept. 1926	4,85 1/2	3,00	23,80 1/2	40,07 1/2
2 " 1926	4,85 11/16	3,01 1/2	23,81	40,09
3 " 1926	4,85 11/16	2,94 1/2	23,81	40,09
4 " 1926	4,85 1/4	2,98	23,81	40,11
6 " 1926	—	—	—	—
7 Sept. 1925	—	—	—	—
Muntpariteit . . .	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/10

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	21 Aug. 1926	28 Aug. 1926	30 Aug. 1926	1 Sept. 1926	4 Sept. 1926
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië . . .	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/16	97 9/16	97 1/2
Athene	Dr. p. £	438 1/2	434 1/2	421	437	425 1/2
Bangkok . . .	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 5/8	1/10	1/10 5/8	1/10 5/8
Budapest	Pen. p. £	27.75	27.70	27.60	27.90	27.75
B. Aires ¹⁾ . . .	d. p. \$	45 7/16	45 7/16	45 1/16	45 15/32	45 5/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6	1/6	1/5 31/32	1/6 1/32	1/6
Constantin . . .	Piast. p. £	885	892 1/2	885	920	912 1/2
Hongkong . . .	Sh. p. \$	2 2/2 1/16	2 2/2 1/16	2/2	2 2/2 1/2	2 2 1/2 1/2
Kobe	Sh. p. yen	1/11 1/8	1/11 1/8	1/11 1/8	1/11 1/8	1/11 1/8
Lissabon ¹⁾ . . .	d. per Esc.	217 1/32	217 1/32	233 1/64	235 1/64	217 1/32
Mexico	d. per \$	24	24	23	25	24
Montevideo ¹⁾	d. per \$	49 3/4	49 3/4	49 1/8	49 7/8	49 5/8
Montreal ¹⁾ . .	\$ per £	4.85	4.85 5/8	4.84	4.85	4.84 1/2
R.d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	7 10/32	7 7/16	7 1/2	7 3/8	7 9/16
Shanghai . . .	Sh. p. tael	2/9 1/8	2/10 1/8	2/9 13/16	2/10 5/8	2/9 15/16
Singapore . . .	id. p. \$	2/3 3/8	2/3 1/16	2/3 1/8	2/4	2/3 15/16
Valparaiso ²⁾ .	\$ p. £	39.40	39.40	39.40	39.40	39.40
Warschau . . .	Zl. p. £	45	44 1/2	43	45	44

¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS³⁾

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾		Londen
30 Aug. 1926 . . .	28 15/16	62 1/2	30 Aug. 1926 . . .	84 11 1/2
31 " 1926	28 5/8	62 1/4	31 " 1926	84 10 1/2
1 Sept. 1926 . . .	28 11/16	62 1/4	1 Sept. 1926 . . .	84 11 1/2
2 " 1926	28 11/16	62 1/4	2 " 1926	84 11 1/2
3 " 1926	28 9/16	62	3 " 1926	84 11 1/2
4 " 1926	28 5/8	—	4 " 1926	84 11 1/2
5 Sept. 1925 . . .	33 7/16	—	4 Sept. 1925 . . .	84 11 1/2
20 Juli 1914 . . .	24 15/16	54 1/8	20 Juli 1914 . . .	84 11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	23 Aug. 1926	30 Aug. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank . . .	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 6.484.170,58	—
Voorschot op ult. Juli 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	" 23.943.136,79	f 23.943.136,79
Voorschotten aan de koloniën	" 9.228.215,15	" 11.469.031,82
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buiten. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 143.212.551,11	" 143.905.456,49
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 7.000.000,—	" 8.000.000,—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ²⁾	" 21.227.893,43	" 15.370.572,13
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾	" 3.810.348,03	" 3.990.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 4.140.174,18	f 13.508.163,30
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 97.105.000,—	" 97.062.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 38.660.000,—	" 38.660.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank . . .	—	—
Zilverbans in omloop	" 14.101.963,—	" 14.373.673,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾ .	—	35.617,08
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfond. ²⁾ . .	" 15.518.696,24	" 15.047.567,87
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ²⁾ .	" 44.114.162,05	" 42.172.876,43
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	" 515.000,—	" 475.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾	" 3.569.976,80	" 3.690.964,68

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
²⁾ In rekg.-crt. met 's Rijks Schatstkt.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	28 Aug. 1926	4 Sept. 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	f 163.000,—	f 945.000,—
Indische Schatkistprom. in omloop . . .	" 23.750.000,—	" 18.550.000,—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 34.094.000,—	" 34.075.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingen van het Ned.-Ind. muntfonds	" 3.427.000,—	" 3.427.000,—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank . .	" 1.149.000,—	" 1.125.000,—
Totaal	f 56.240.000,—	f 57.609.000,—
Te goed bij de Javasche Bank	" 6.343.000,—	" 513.000,—
In 's Lands Kassen aanwezig	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 6 Sept. 1926.

		Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 28.756.485,40 Bijbnk. " 8.381.289,32 Ag.sch. " 15.313.631,64	f	52.451.406,36
Papier o. h. Buitenl. in disconto.	—		—
Idem eigen portef.	f 215.733.394,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	"	215.733.394,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 51.866.830,66 Bijbnk. " 11.882.541,58 Ag.sch. " 69.101.946,96	f	132.851.319,20
Op Effecten	f 129.136.619,20		—
Op Goederen en Spec.	3.714.700,—	"	132.851.319,20
Voorschotten a. h. Rijk	—	"	7.490.160,16
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f 63.438.130,—		—
Muntmat., Goud	356.289.573,63		—
	f 419.727.703,63		—
Munt, Zilver, enz.	27.018.416,58		—
Muntmat., Zilver	—	"	446.746.120,21
Effecten			
Belegging Res.fonds. f	7.028.755,51		—
id. van 1/5 v. h. kapit.	3.997.542,38	"	11.026.297,89
Gebouwen en Meub. der Bank	—	"	5.142.000,—
Diverse rekeningen	—	"	47.155.578,80
	f		918.596.276,62

		Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefonds	7.047.731,06		—
Bijzondere reserve	8.800.000,—		—
Bankbiljetten in omloop	841.557.750,—		—
Bankassignatiën in omloop	375.622,39		—
Rek.-Cour. f Het Rijk saldo's: Anderen	33.399.813,42	"	33.399.813,42
Diverse rekeningen	7.415.359,75		—
	f		918.596.276,62

Beschikbaar metaalsaldo f 271.106.270,37
 Op de basis van 1/5 metaaldekking f 96.039.753,21
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. 1.355.531.351,85
 Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
6 Sept. '26	63.438	356.290	841.558	33.775	271.106	51
30 Aug. '26	63.702	356.290	838.011	38.006	271.811	51
23 " '26	63.938	356.290	810.578	53.181	274.799	52
16 " '26	64.064	356.290	815.933	55.605	273.132	51
9 " '26	64.213	361.336	823.633	49.365	277.710	52
2 " '26	64.302	361.336	846.309	56.706	271.940	50
8 Sept. '25	56.184	360.733	893.027	25.567	255.314	48
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
30 Aug. 1926	51.855	—	127.390	216.218	47.354
23 " 1926	51.162	—	132.657	217.241	39.358
16 " 1926	51.629	—	132.415	214.879	49.680
9 " 1926	52.843	—	130.690	219.494	39.800
2 " 1926	55.522	—	146.965	227.400	46.069
8 Sept. 1925	94.707	—	124.262	242.848	39.500
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
24 Juli 1926..	1.072	1.498	887	896	493
17 " 1926..	1.061	1.543	786	885	410
10 " 1926..	1.052	1.558	748	860	423
3 " 1926..	1.022	1.641	762	974	477
26 Juni 1926...	1.027	1.510	554	972	458
25 Juli 1925..	1.024	1.448	737	1.012	298
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
28 Aug. 1926	230.750	—	328.000	64.500	152.250
21 " 1926	231.000	—	333.500	53.500	153.600
14 " 1926	231.500	—	338.500	45.000	154.800
7 Aug. 1926	194.567	32.728	337.493	45.575	151.114
31 Juli 1926	194.615	33.317	335.489	50.975	151.094
24 " 1926	194.794	34.021	335.632	49.983	152.068
17 " 1926	199.943	33.923	336.723	48.044	157.284
29 Aug. 1925	132.310	44.229	315.127	50.865	104.024
30 " 1924	151.531	63.829	262.628	99.982	143.453
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
28 Aug. 1926	—	134.170	—	***	59
21 " 1926	—	121.910	—	***	60
14 " 1926	—	118.210	—	***	60
7 Aug. 1926	11.876	25.081	57.929	58.414	59
31 Juli 1926	11.854	26.179	58.057	66.667	59
24 " 1926	11.945	26.334	54.871	65.553	59
17 " 1926	11.703	25.785	51.240	67.441	61
29 Aug. 1925	17.627	32.010	86.230	53.131	48
30 " 1924	37.010	23.516	70.609	23.795	59
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
1 Sept. 1926	155.499	141.289	291.076	56.250	240.229
25 Aug. 1926	154.806	140.271	290.751	56.250	239.844
18 " 1926	154.144	140.553	290.959	56.250	240.214
11 " 1926	153.868	141.321	294.177	56.250	243.595
4 " 1926	152.844	142.503	296.993	56.250	246.405
28 Juli 1926	152.127	142.020	293.896	56.250	243.089
2 Sept. 1925	162.532	144.979	295.796	56.250	244.711
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
1 Sept. '26	38.057	70.568	15.732	108.581	33.960	27 1/10
25 Aug. '26	38.774	73.314	26.116	102.057	34.285	26 3/4
18 " '26	34.332	72.219	16.939	104.828	33.341	27 1/8
11 " '26	36.810	72.196	11.004	112.162	32.296	26 3/4
4 " '26	36.340	68.544	8.367	108.492	30.091	25 3/4
28 Juli '26	34.925	68.525	9.727	105.492	29.857	26
2 Sept. '25	39.647	70.767	12.655	116.781	37.303	28 3/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wts-sels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
26 Aug. '26	5.549	1.864	339	578	5.741	17	2.198
19 " '26	5.549	1.864	339	577	5.968	19	2.228
12 " '26	5.549	1.864	338	579	5.980	19	2.272
5 " '26	5.549	1.864	338	579	7.864	24	2.241
29 Juli '26	5.549	1.864	338	577	6.710	24	2.288
27 Aug. '25	5.547	1.864	311	578	3.494	12	2.862
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat	Schatkistbil-jetten ¹⁾	Diver-sen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
26 Aug. '26	36.450	5.430	4.503	55.147	3.238	92
19 " '26	36.950	5.421	4.043	55.659	3.157	8
12 " '26	37.300	5.416	4.535	56.271	3.447	15
5 " '26	37.850	5.409	3.689	57.259	3.900	36
29 Juli '26	37.450	5.380	4.233	56.022	4.326	17
27 Aug. '25	27.750	5.099	3.632	44.702	2.387	42
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-entl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
6 Sept. 1926	1.492,8	197,6	497,6	1.251,5	10,1
22 Aug. 1926	1.492,8	229,0	384,1	1.065,8	12,4
14 „ 1926	1.492,6	260,4	405,9	1.108,5	10,7
7 „ 1926	1.492,5	260,4	486,9	1.127,0	7,7
31 Juli 1926	1.492,5	260,4	494,8	1.198,8	80,3
7 Sept. 1925	1.144,0	98,6	351,8	1.700,5	14,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksb. gheherdisc.
7 Sept. 1926	91,4	687,4	3.225,1	541,9	119,3	—
22 Aug. 1926	89,5	866,8	2.756,1	803,5	139,0	—
14 „ 1926	89,5	813,0	2.861,5	703,0	132,7	—
7 „ 1926	89,5	721,3	2.971,7	600,5	120,2	—
31 Juli 1926	89,5	646,5	3.106,5	538,1	116,8	—
7 Sept. 1925	202,0	531,7	2.559,3	701,7	460,3	448,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 22, 14, 7 Aug., 31, 23 Juli, resp. 306,8; 246,7; 201; 137,6; 258 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud en Zilver	Tagged in en wissels op het buitenland	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorsch. ald St.	Schatk. pap. werv. van 19-5-26	Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren
2 Sept. '26	359	30	1.482	570	5.200	1.025	9.237	225
26 Aug. '26	359	30	1.507	395	5.200	1.025	9.148	144
19 „ '26	360	30	1.561	417	5.200	1.025	9.071	208
12 „ '26	360	30	1.587	438	5.200	1.025	9.108	215
5 „ '26	360	30	1.518	480	5.200	975	8.993	251
29 Juli '26	361	30	1.919	545	5.200	1.075	8.975	360
3 Sept. '25	357	30	1.336	419	5.200	—	7.653	166

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
18 Aug. '26	2.834,3	1.515,3	137,9	534,5	254,1
11 „ '26	2.837,2	1.503,1	137,4	549,0	231,0
4 „ '26	2.836,9	1.484,6	139,6	547,6	228,5
28 Juli '26	2.850,9	1.486,1	148,3	521,4	211,2
21 „ '26	2.842,2	1.506,2	147,1	495,4	217,4
14 „ '26	2.845,4	1.495,1	145,7	514,9	234,2
19 Aug. '25	2.775,2	1.502,4	130,2	559,5	195,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
18 Aug. '26	360,0	1.685,8	2.272,3	123,4	71,6	75,1
11 „ '26	365,7	1.682,2	2.267,9	123,1	71,8	75,3
4 „ '26	370,2	1.678,1	2.269,2	123,0	71,8	75,4
28 Juli '26	369,2	1.671,3	2.261,0	122,7	72,4	76,3
21 „ '26	383,1	1.680,9	2.254,1	122,6	72,0	76,0
14 „ '26	391,1	1.707,2	2.286,6	122,8	71,2	74,9
19 Aug. '25	323,3	1.616,2	2.237,2	116,3	70,1	75,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
11 Aug. '26	698	14.110	5.612	1.653	18.804	5.720
4 „ '26	698	14.075	5.647	1.647	18.748	5.708
28 Juli '26	699	13.976	5.652	1.632	18.680	5.691
21 „ '26	699	13.983	5.664	1.635	18.753	5.689
14 „ '26	699	14.009	5.655	1.668	18.880	5.685
12 Aug. '25	728	13.371	5.482	1.635	18.138	5.183

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 6 September 1926.

De beurs te Berlijn heeft in de achter ons liggende dagen geen al te opgewekt voorkomen gehad doordat de speculatie naar verkleining van haar engagementen streefde en het vrijkomende materiaal in het algemeen slechts tegen dalende koersen opname vond. Vooral tegen het einde van de beursweek vielen nogal opmerkelijke koersverliezen te constateeren. In de eerste plaats hebben montaan aandeelen hieronder te lijden gehad; voorts bleken aandelen in chemische nijverheidsondernemingen te zijn aangeboden. Dat het algemeene koerspeil nochtans geen sterken achteruitgang te zien heeft gegeven, dient te worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat ter zelfder tijd scheepvaart-aandeelen en aandelen in de elektrische industrie gevraagd zijn geweest. Een scherp koersval boekten aandeelen Riebeck als gevolg van het door de beurs als ongunstig beoordeelde aanbod tot overneming door de I. G. Farbenindustrie.

Te Londen is, zooals reeds met een enkel woord gezegd, de beurs vrijwel niet meer onder den indruk van het conflict in de steenkoolmijnen geweest. Men is van meening, dat, waar de staking zoo lang heeft geduurd, het koersniveau alle gebeurlijkheden thans vrijwel weerspiegelt. Ook heeft tot de vrij optimistische stemming de vraag naar goede beleggingspapieren bijgedragen, hoewel aan den anderen kant de geldmarkt teekenen van verdere verstroeving heeft getoond. Dientengevolge waren de z.g. „gilt-edged” obligaties dan ook over het algemeen fractioneel lager, met uitzondering van Victory Bonds, welke uit de markt werden genomen in verband met de vraag naar herbelegging van gelden, welke beschikbaar zijn gekomen uit de aflossing, in den laatsten tijd, van soortgelijke papieren. De markt voor binnenlandsche spoorwegaandeelen was onregelmatig en zeer beperkt. Rubberaandeelen hebben geringe veranderingen aangetoond. Op de petroleumafdeeling viel een aanmerkelijke daling op te merken in de aandelen der British Controlled Oilfields.

De beurs te Parijs heeft weinig aanleiding tot bespreking gegeven. De daling in de buitenlandsche waarde van den franc, welke in de achter ons liggende dagen is voorgekomen, heeft geen verontrusting gebracht, zoodat ook de fondsenmarkt geen variaties van beteekenis heeft aangetoond.

Te New York is de markt eenigszins weifelend geworden. Tegenover de opvatting, dat het tijdperk van opgaande, althans van levendige, conjunctuur nog niet tot een einde is gebracht, stond de meening, dat met een verzwakking in de algemeene levendigheid op industrieel en handelsgebied rekening dient te worden gehouden. In verband hiermede stonden ter beurze vaak twee groepen tegenover elkaar, waarvan de ééne hausse posities trachtte op te bouwen tegen de baisse aanvallen van de tegenpartij. Beide groepen echter hebben slechts aarzelend geopereerd, zoodat de fluctuaties in op- en neergaande richting van bescheiden aard zijn gebleven. De geldmarkt is iets ruimer geworden, doch men verwacht een verdere verstroeving tegen den 15den September, op welken dag de belastingen geïnd zullen worden.

Ten onzent is de beursweek vrij kalm, doch over het algemeen opgewekt van toon gebleven. De beleggingsmarkt heeft hier en daar een lichte reactie te zien gegeven, welke zich echter in hoofdzaak bepaald heeft tot Deutsche obligaties. De oorzaak hiervan moest veeleer gevonden worden in de richting van de beurs te Berlijn, dan in een afnemering van de vraag voor beleggingspapieren. 6% Ned. Werk. Schuld 1922: 106¹⁵/₁₆; 107¹/₈; 106⁷/₈; 4¹/₂% Ned. Werk. Schuld 1917: 100; 100¹/₄; 100¹/₁₆; 7% Ned. Indië: 100⁵/₈; 100⁹/₁₆; 100¹⁹/₃₂; 5% Mexico £ 100; 1000: 12¹/₈; 11³/₄; 11³/₄; 8% Sao Paulo: 105¹/₂; 105⁵/₈; 105¹/₄.

Op de aandelenmarkt hebben suikerfondsen wel het sterkst de aandacht getrokken. Het bericht, dat de V. J. S. P. den geheelen oogst 1926 van de hand heeft gedaan en dat deze organisatie voortgaat groote partijen uit oogst 1927 te verkoopen tot winstgevenden prijs heeft omvangrijke kooporders voor alle bij de suikerindustrie betrokken aandeelen te voorschijn geroepen. De minder gunstige weerberichten uit Nederlandsch Indië zijn vrijwel onopgemerkt aan de beurs voorbijgegaan. In de berichtperiode waren het niet uitsluitend aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam”, welke uit de markt zijn genomen, hoewel hier wel een aanmerkelijke koersverbetering plaats heeft gevonden, doch ook de anders minder courante soorten hebben zich in levendige belangstelling en in grooten handel mogen verheugen. De beursweek sloot op het hoogst bereikte peil. Besito Cultuur Mij.: 356, 358; Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 181, 184⁷/₈; 188¹/₄; Handels Verg. Amsterdam: 685, 681¹/₂; 692¹/₂; Java Cultuur Mij.: 370, 380, 387; Moorman: 466, 473, 480; Ned. Ind. Suiker Unie: 260, 269¹/₂; 271; Poerworedjo: 121¹/₂; 125³/₄.

126⁵/₈; Suiker Cultuur Mij.: 279, 285, 290¹/₄, 297³/₄; Tjepper: 700, 705, 710; Tjeweng Lestari: 249¹/₂, 251, 259¹/₂.

De omzetten in de overige afdelingen zijn veel geringer geweest. De rubbermarkt was zeer kalm, bij weinig veranderde noteringen. De grondtoon is vast gebleven, doch koop- en verkoopopdrachten bleken vrijwel in evenwicht te zijn. Tegenover de meldingen van toegenomen voorraden te Londen stond het feit dat de rubberprijs slechts geringe wijzigingen heeft aangetoond. Amsterdam Rubber: 335⁷/₈, 332¹/₈, 333; Deli Batavia Rubber: 271³/₄, 268, 267¹/₂; Hessa Rubber: 469, 462, 473³/₄; Java Caoutchouc: 191¹/₂, 194, 198¹/₂, 201; Kali Telepak: 329, 320, 325; Ned. Ind. Rubber en Koffie: 354 (ex div.), 350, 352; R'dam Tapanoeli: 163¹/₄, 160, 163; Serbadjadi: 348¹/₂, 335, 334¹/₂; Sumatra Caoutchouc: 320, 315, 317; Sumatra Rubber: 397¹/₂, 390, 394¹/₄.

Tabaksaandeelen hebben zich op sommige dagen geheel in overeenstemming met rubberfondsen bewogen, op andere dagen bleek deze afdeling ter beurze een zelfstandige houding te hebben aangenomen. Als regel bestond er goede vraag voor de vooraanstaande soorten, welke slechts af en toe door winstnemingen onderbroken is geworden. Arendsburg: 586, 587, 595; Besoeki Tabak: 245, 260, 264; Deli Batavia: 465, 460, 461¹/₂; Deli Mij.: 431¹/₂, 433, 436; Oostkust: 211¹/₈, 217¹/₈, 212¹/₄, 214³/₄; Senembah: 439¹/₄, 432, 428¹/₂, 432.

De petroleummarkt was minder opgewekt, voornamelijk voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij. De achteruitgang van den koers van het Fransche betaalmiddel heeft geen kooporders in de markt gebracht. Integendeel bleken er vrij omvangrijke realisaties uitgevoerd te moeten worden, welke men in verband heeft gebracht met de berichten omtrent een toenemende productie in de Vereenigde Staten. De overige petroleumsoorten hebben geen handel van eenige betekenis te zien gegeven. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 380, 376, 375; Ge. Holl. Petr. Mij.: 175; Kon. Petroleum Mij.: 391³/₈, 389, 385⁷/₈; Perlak Petroleum: 81, 80, 79³/₄; Pendawa: 45, 44¹/₂, 44¹/₄.

Ook de scheepvaartmarkt was rustig. Een enkele uitzondering werd gemaakt voor aandelen Java China Japanlijn, welke in groote posten uit de markt werden genomen, ondanks de tegenspraak van verschillende geruchten, zooals de opening in de Nederlandsche Scheepvaart Unie. Holland-Amerika Lijn: 49¹/₄, 49; Java China Japan Lijn: 128¹/₂, 131, 133³/₄; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 90¹/₈, 97¹/₄, 96³/₄; Ned. Scheepvaart Unie: 180⁵/₈, 182¹/₂, 180⁵/₈; Stoomvaart Mij. Nederland: 182³/₄, 183.

Van binnenlandsche industriële fondsen is de grootste belangstelling weer geconcentreerd geweest op aandelen in kunstzijde-ondernemingen. Het koersherstel, dat in de vorige berichteweek aarzeland was ingezet, is in de achter ons liggende dagen geheel tot een einde gekomen en heeft plaats gemaakt voor een hernieuwde daling. De ongunstige berichten omtrent de marktprijzen van kunstzijde hebben de oorzaak voor deze reageerende beweging gevormd. De overige industriële soorten bleven nagenoeg veronachtzaamd. Centrale Suiker Mij.: 119¹/₂, 120, 120⁷/₈; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 86⁵/₈, 83, 81¹/₄; Jurgens: 167³/₄, 166, 165⁷/₁₆; Maekubee: 122¹/₂, 119, 116¹/₂; Ned. Kunstzijdefabriek: 280¹/₂, 275, 269; Philips Gloeilampenfabriek: 341¹/₄, 350, 365.

Mijnaandeelen hebben een sterk bewogen beursweek doorgemaakt, voornamelijk door den handel, welke in aandelen Guyana Goud Placer op te merken is geweest. Het bericht van het faillissement dezer maatschappij heeft de aandelen, preferente, zoowel als gewone, tot een zoodanig peil gebracht, dat het fonds vrijwel als waardeloos kon worden beschouwd. Voor aandelen Redjang Lebong bestond op sommige dagen goede vraag, zonder dat het koerspeil sterk is veranderd. Ook tinaandeelen bleven rustig van toon. Alg. Exploitatie Mij.: 118⁵/₈, 116, 119, 117; Guyana Goud Placer Mij.: 10¹/₈, 2¹/₂; 2; Redjang Lebong: 277¹/₂, 273, 274; Singkep Tin Mij.: 434, 436, 437.

Bankaandeelen hebben een opgewekt verloop gehad, voornamelijk voor de Indische soorten. Amsterdamsche Bank: 163⁵/₈, 164¹/₄, 164; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 79, 78⁵/₈; Koloniale Bank: 217, 221¹/₂; Ned. Ind. Handelsbank: 176, 179¹/₂, 181³/₈; Nederlandsche Handel Mij.: 165¹/₄, 164³/₈, 165⁷/₁₆; R'damsche Bankvereniging: 73, 71³/₄, 72.

De Amerikaanse markt was stil, waarbij een uitzondering dient te worden gemaakt voor aandelen Wabash, welke in nogal ruime mate werden verhandeld. Anaconda Copper: 101, 103, 102¹⁵/₁₆; Studebaker: 57⁵/₈, 58¹/₂, 58³/₄; United States Steel Corp.: 151³/₄, 150³/₄, 151¹/₈; Atchison Topeca: 160, 156⁵/₈, 157¹/₈; Baltimore & Ohio: 108¹/₈, 109¹/₄ (ex div.) 110; Erie: 33³/₈, 32⁷/₈, 33; New York Ontario & Western: 25³/₄, 26³/₈, 26¹/₂; Union Pacific: 163, 164¹/₂, 165; Wabash Railway: 49⁷/₈, 50¹/₄, 50¹³/₃₂.

De geldmarkt bleef onveranderd; prolongatie schommelde tusschen 2¹/₂ en 2³/₄ %.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

7 September 1926.

De tarwemarkt kenmerkte zich deze week door geringen omzet aan vrijwel alle Europeesche markten. Een uitzondering maakte slechts Frankrijk, waar, nu het onbevredigende resultaat van den Franschen tarwe-oogst belangrijke invoeren noodzakelijk maakt, geregeld inkoop van buitenlandsche tarwe werden gedaan, waarbij wintertarwe uit de Vereenigde Staten weder een belangrijke plaats innam. Ook schijnt het, dat Italië er niet in slaagt zich, zooals de vorige weken het geval was, bijna geheel van tarwe-invoer te onthouden. Er werden tenminste deze week meer zaken naar Italië gedaan, doch nog steeds wordt er met kracht naar gestreefd den invoer zooveel mogelijk te beperken. Dat in Fransch Noord-Afrika de tarweoogst geen gunstige resultaten heeft gehad bleek deze week uit verkoopen daarheen van Australische tarwe.

Engeland, Duitschland en de kleinere Noordwestelijke Europeesche invoerlanden traden deze week slechts in geringe mate als koopers op. Eenerzijds stond dit in verband met het betere oogstveder en de eerste aanvoeren van inlandsche tarwe, welke vooral in Engeland eenigen druk op de markt oefenden, anderzijds leidden flauwe Noord- en Zuid-Amerikaansche markten tot de vermindering van den kooplust. Ook ditmaal was het voornamelijk het gunstige oogstveder in Canada, dat na de flinke prijsdaling van de vorige week nog tot eene verdere verlaging leidde. Eenige reactie trad in het midden der week in, toen in Canada en in het Noordwesten der Vereenigde Staten regenval het binnenhalen der zomertarwe vertraagde, en bovendien het gebrek aan arbeidskrachten in het Canadeesche Westen eveneens tot moeilijkheden bij den oogstarbeid dreigde te zullen leiden. Later is echter het weder in Canada verbeterd, en het geringe prijsherstel, dat had plaats gevonden, ging weder verloren. Van 30 Augustus tot 4 September (op den 6den waren de markten te Winnipeg en Chicago gesloten), daalde ten slotte tarwe te Winnipeg ongeveer 1¹/₂ dollarcent per 60 lbs.

In de Vereenigde Staten ondervindt de markt tevens den druk van de groote aanvoeren van nieuwe wintertarwe, welke in snel tempo ter markt komt, hetgeen pogingen om tot een prijsherstel te komen, doet falen. Flinker Europeesche vraag, welke bij het welslagen dier pogingen hulp zou kunnen bieden, bleef deze week uit, en aan de tarwemarkt te Chicago trad een verdere prijsverlaging in van ongeveer 3 dollarcent per 60 lbs.

In Duitschland neemt het aanbod van inlandsch broodgraan iets toe, en zoowel tarwe als rogge worden voor export aangeboden. De prijzen zijn echter te hoog om zaken mogelijk te maken. De Duitsche vraag naar buitenlandsche tarwe was echter deze week slecht en in Engeland blijft zij beperkt tot de hoeveelheden, welke de molens noodig hebben voor onvermijdelijke aanvulling van de voorraden. Deze zijn nog altijd zeer beperkt en dat het vertrouwen in den prijs niet groot is, blijkt wel hieruit, dat de vraag zich vooral richt tot reeds stoomende of spoedig te verladen partijen. Men is algemeen van meening, dat tarwe voorloopig in zeer ruime mate aangeboden zal blijven en zeker zal dat het geval zijn, indien de Canadeesche tarwe-oogst zoo zeer meevalt als door sommigen, die een opbrengst van 400 millioen bushels meenen te mogen aannemen, wordt verwacht. In dat geval zal de gezamenlijke opbrengst van het Noord-Amerikaansche continent grooter zijn dan de laatste jaren het geval is geweest, en het zal dan van Argentinië en Australië afhangen of in dit seizoen de tarweprijs zich op een aanzienlijk lager niveau zal bewegen dan in het vorige jaar. Voorloopig zijn in beide landen de vooruitzichten gunstig. De Argentijnsche termijnmarkten zijn ook deze week weer verder in prijs gedaald en door Argentijnsche verschepers wordt geregeld tarwe van den nieuwen oogst, ter verscheping in de eerste maanden van 1927, aangeboden. Zaken in die positie komen echter tot nog toe nauwelijks voor. Aan de Argentijnsche termijnmarkten was de prijsdaling grooter dan te Chicago en Winnipeg en vooral op 6 September, toen beide Noord-Amerikaansche markten gesloten bleven, waren Buenos Aires en Rosario flauw. Voor ouden oogst bedroeg de prijsdaling gedurende deze week te Buenos Aires 75 en te Rosario 45 centavos, voor Februari (nieuwe oogst) 35 centavos per 100 Kgr.

De wereldverschepingen van tarwe waren deze week niet overvloedig en de hoeveelheden, welke naar Europa onderweg zijn, zijn den laatsten tijd vrij wat afgenomen. Steun ondervond de markt daarvan echter nauwelijks omdat van verschillende zijden, speciaal uit Noord-Amerika, het aanbod zoo ruim is. Rusland heeft ditmaal slechts de helft van de hoeveelheid der vorige week verscheept, en ook van den Donau is weinig tarwe afgeladen. Het aanbod van tarwe uit

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	6 Sept. 1926	30 Aug. 1926	7 Sept. 1925
	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Lijnzaad Sept.				
4 Spt. '26	129½	74¾	36	12,60 ¹⁾	6,70	16,55 ¹⁾	Tarwe (Hardwinter II) .. ¹⁾	14,40	14,50	16,25
28 Aug. '26	132¼	76¼	36¼	12,95 ¹⁾	6,75	16,70 ¹⁾	Rogge (No. 2 Western) .. ¹⁾	11,70	12,—	11,50
4 Spt. '25	151¾	97¼	38½	13,10 ¹⁾	9,05 ¹⁾	20,40 ¹⁾	Mais (La Plata) ²⁾	170,—	170,—	228,—
4 Spt. '24	124	119	47¾	15,— ¹⁾	10,40 ¹⁾	22,95 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting).... ²⁾	195,—	195,—	212,—
4 Spt. '23	101¼	85½	37½	11,45	8,90	22,35	Haver (Canada 3)..... ¹⁾	10,30	10,25	10,80
20 Juli '14	82	56¼	36½	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹⁾	11,90	11,95	14,30
							Lijnzaad (La Plata) ²⁾	353,—	363,—	442,—

¹⁾ per October.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Aug./4 Sept. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	29 Aug./4 Sept. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	54.490	1.101.703	832.955	—	10.341	17.024	1.112.044	849.979
Rogge	1.338	185.789	185.595	95	1.211	—	187.000	185.595
Boekweit	675	15.115	17.154	—	950	150	16.065	17.304
Mais	9.276	604.137	459.932	1.875	75.323	53.493	679.460	513.425
Gerst	200	243.258	140.523	200	7.165	4.854	250.423	145.377
Haver.....	—	151.558	150.821	—	2.165	252	153.723	151.073
Lijnzaad	4.309	174.135	136.176	1.400	159.482	45.894	333.617	182.070
Lijnkoek	6.980	176.156	138.700	—	—	—	176.156	138.700
Tarwemeel	1.072	48.641	87.145	2.599	12.204	12.813	60.845	99.958
Andere meelsoorten	245	9.890	3.794	—	—	—	9.890	3.794

de Donaulanden neemt echter toe, en er werden daarin deze week nog al wat zaken naar Frankrijk gedaan, terwijl ook Italië in beperkte mate als koper optreedt. Die zaken naar Italië komen echter slechts zeer langzaam tot ontwikkeling en aan den Donau werd er algemeen over geklaagd, dat Italië dit jaar zoo weinig belangstelling voor Roemeensch graan toont.

Voor rogge was de prijsloop aan de termijnmarkt te Chicago deze week aanzienlijk flauwer dan voor tarwe en die prijsdaling heeft Noord-Amerikaansche rogge weder in overeenstemming gebracht met de Europeesche roggeprijzen. In de laatste dagen kwamen dan ook eindelijk weder eenige zaken naar Duitschland en Nederland tot stand. Tegelijkertijd echter wordt door de uitbreiding van het aanbod van inlandsche rogge in Duitschland, ook Deutsche rogge voor export aangeboden, waarbij echter de te hooge prijzen de zaken nog belemmeren. Ook Polen is slechts in beperkte mate aan de markt evenals Hongarije en Roemenië. Uit de laatstgenoemde landen hoort men echter, dat spoedige eenige uitbreiding van het aanbod mag worden verwacht, en reeds tonen de vraagprijzen eenige verlaging. Aanbod uit Rusland, dat onlangs beweerde dit jaar over een vrij aanzienlijk overschot van rogge te kunnen beschikken, blijft nog uit.

Voor mais was ook deze week de markt weder zeer kalm. Weliswaar wisselde de stemming evenals in de vorige weken, van dag tot dag, doch de prijschommelingen, welke daarvan het gevolg waren bleven binnen enge grenzen beperkt. Voor spoedige Plata mais is de afzet nog steeds onbevredigend ondanks de ook deze week weder niet groote verschepingen. Slechts een enkelen dag in het begin der week werden op het vasteland en in Engeland groote zaken in Plata mais gedaan, waarbij weder een groot deel van den omzet bestond uit maisaflading in de laatste drie maanden van het jaar, doch de termijnmarkten te Argentinië reageerden daarop niet met eene prijsverhoging. Slechts geringe fluctuaties kwamen daarvoor, al leidden, die dan ten slotte ook tot een prijsverlaging van 10, à 15 centavos per 100 kgr. en de prijsloop in Europa werd vooral bepaald door de vrachtenmarkt en de wisselende kansen op een spoedigen afloop van de staking der Engelsche mijnwerkers. Tenslotte hebben in Europa lagere zeevrachten den prijs van Plata mais op aflading eenige verlaging doen ondergaan, hetgeen op sommige markten van het vasteland den omzet wat heeft doen toenemen. Vooral in Nederland bestaat veel belangstelling voor Plata mais ter levering in het voorjaar, nu die zonder report van eenige betekenis te krijgen is. Het voorbeeld van vroegere jaren, toen Platamais in het voorjaar dikwijls groote premies bedong boven andere soorten, doet velen tot inkoop besluiten, doch men dient daarbij niet te vergeten, dat in dit jaar de maisoogst in Argentinië zeer groot is geweest en dat dus waarschijnlijk de verschepingen zich langer op het tegenwoordige niveau kunnen handhaven dan anders het geval is. Daarbij zijn de verwachtingen van de Oost-Europeesche maisoogsten nog steeds zeer goed en valt, indien het weder niet ongunstig wordt, gedurende de winter- en voorjaarsmaanden veel mais uit

Roemenië, Bulgarije, Zuid-Slavië en Hongarije te verwachten. Tot nog toe vinden daarin echter nauwelijks zaken plaats. Ook spoedige mais wordt in Roemenië te hoog gehouden om zaken van eenige betekenis mogelijk te maken. In de Vereenigde Staten heeft mais eenige verdere prijsverlaging ondergaan. Nu en dan trad een klein prijsherstel in, in verband met weersomstandigheden en vrees voor vorst, doch tenslotte duiden particuliere ramingen van den oogst er wel op, dat de vooruitzichten gedurende Augustus beter geworden zijn. De prijsdaling bedroeg van 30 Augustus tot 4 September slechts ½ dollarcent per 56 lbs.

Gerst ontmoette deze week in Duitschland weinig vraag en nu de verschepingen van den Donau toenemen, was Donaugerst nu en dan wat lager te koop. Vooral in Noordwestelijk Duitschland, waar langen tijd de zaken in gerst op Bremen en Hamburg zoo levendig zijn geweest, was de markt nu zeer stil. Zoolang echter dit aanbod niet in sterkere mate vermeerderd, wordt het zonder veel moeite toch wel opgenomen. Iets beter werd de vraag voor gerst deze week in Engeland, waar men tot de verlaagde Amerikaansche prijzen meer gerst kocht. Aanvankelijk namelijk was gerst in Noord-Amerika flauwer met nog al eenige verlaging aan de termijnmarkt te Winnipeg. Ook in Nederland was daarvan eene uitbreiding der zaken het gevolg wat echter niet wegnam, dat bij een later ingetreden prijsherstel ook de verhoogde prijzen wel weder werden betaald. Uit Rusland, dat de vorige week zoo veel gerst had verschepert, werden deze week zoo goed als geen afladingen gerapporteerd.

Voor haver blijft de markt nog steeds in zeer rustige houding verkeren en in Engeland worden daarin slechts zeer weinig zaken gedaan. Uit Duitschland wordt vrij geregeld doch in kleine hoeveelheden haver naar naburige landen verkocht en Noord-Amerikaansche en Argentijnsche haver, welke in de havens van West-Europa aanwezig is, vindt slechts langzaam opname.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren deze week over het algemeen prijshoudend.

In Amerika waren de fluctuaties op de termijnmarkt, ofschoon groote transacties plaats vonden, gering, hetgeen uit ondervolgende noteringen blijkt:

	Sp. C.	Sept.	Dec.	Jan.	Mrt.
slot voorafgaande week	4.24	2.49	2.61	2.64	2.63
opening verslag	4.27	2.53	2.65	2.68	2.65
slot	4.27	2.50	2.59	2.63	2.60

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 62.000 tons, de versmeltingen 63.000 tons (tegen 66.000 tons in 1925) en de voorraden 235.000 tons.

In prompte Cubasuiker kwamen verkoopen tot stand tot 2½ d.c. & fr. New York en een fractie hooger. Schaarschte aan vrachtruimte van Cuba veroorzaakte eenigszins het aantrekken der prijzen te New York voor prompte suiker; raffinateurs echter blijven mondjesmaat koopen.

Naar het verre Oosten kwamen verdere transacties in

Cubasuiker tot stand, terwijl koopers aldaar belangstelling blijven toonen.

De Cuba statistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 28 Aug.	44.223	36.407	20.187
Totaal sedert 1/12 tot 28/8..	4.110.352	4.582.969	3.635.707
Werkende fabrieken	—	3	1
Weekexport 28 Augustus....	128.344	89.213	62.372
Totale export sedert 1/1 t. 28/8	3.164.938	3.759.990	3.203.584
Totale voorraad 28 Augustus	945.416	822.799	432.123

Hieruit blijkt dat de weekexporten ongeveer 50.000 tons grooter waren dan gedurende die periode in 1925, terwijl de voorraden in de havens slechts 123.000 tons meer bedragen dan op dat tijdstip verleden jaar.

Volgens F. O. Licht was het weer in *Duitschland* gedurende de afgelopen maand over het algemeen goed voor het te velde staande bietgewas. Ook voor *Oostenrijk*, *Hongarije* en *Jugoslavië* geldt hetzelfde.

In *Tsjecho Slowakije* zijn de vooruitzichten niet zoo gunstig als deze zich in Juli lieten aanzien en raamt Licht den oogst 1926/27 voor het oogenblik op ten hoogste 1.300.000 tons.

Voor *Polen* wordt een middelmatige oogst verwacht wegens de hevige regens in Augustus, waardoor de stand van het gewas ten achter is.

In *Frankrijk* is de achterstand op de bietvelden, ondanks het bijna ononderbroken warme zonnige weer in Augustus, nog niet geheel ingehaald. Men verwacht echter een goeden oogst. Hetzelfde geldt voor *België* en *Nederland*, waar eveneens nog wat achterstand in de ontwikkeling valt waar te nemen.

Licht's laatste raming voor den Europeeschen bietoogst 1925/26 in vergelijking met de opbrengst van 1924/25 en 1923/24 luidt als volgt:

	1925/26	1924/25	1923/24
	Tons	Tons	Tons
Duitschland	1.600.000	1.575.684	1.134.611
Tsjecho Slowakije	1.490.000	1.409.703	997.993
Oostenrijk	80.000	75.000	47.000
Hongarije	165.000	202.354	125.000
Frankrijk	750.000	827.472	490.849
België	333.000	400.105	300.121
Holland	307.000	329.244	231.923
Denemarken	175.000	140.000	109.000
Zweden	205.000	135.000	149.427
Polen	590.000	494.854	389.995
Italië	162.000	422.000	351.102
Spanje	250.000	260.000	185.063
Rusland	1.050.000	458.375	360.000
Andere landen	300.000	348.000	188.280
Totaal in Europa	7.457.000	7.077.791	5.060.364

In *Engeland* bleven de zaken in Cuba- en andere koloniale suiker beperkt tot kleine transacties. De tamelijk groote voorraden buitenlandsche geraffineerde suikers nopen Raffinadeurs tot enige voorzichtigheid bij hunne aankopen.

De termijn markt in London sloot op de volgende noteringen:

Sept.	Sh. 13/6 ³ / ₄	Maart '27	Sh. 14/10 ¹ / ₂
Oct.	„ 13/10 ¹ / ₂	Mei '27	„ 15/2 ¹ / ₄
Dec.	„ 14/4 ¹ / ₂	Aug. '27	„ 15/6

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Augustus.....	346.000	104.000	277.000
Tsjecho Slowakije 1 Augustus	204.000	149.000	58.000
Frankrijk 1 Augustus.....	136.000	99.000	58.000
Holland 1 Augustus	95.000	59.000	34.000
België 1 Augustus.....	37.000	65.000	24.000
Polen 1 Augustus	71.000	58.000	65.000
Engeland 1 Augustus.....	398.000	294.000	244.000
Europa....	1.287.000	828.000	760.000
V.S. Atl. havens 1 September	235.000	152.000	104.000
Cuba 28 Augustus.....	945.000	823.000	432.000
Totaal....	2.467.000	1.803.000	1.296.000

Het verschil van het totaal 1926 in vergelijking met dat van 1925 vermindert geleidelijk.

Onder „Aanteekeningen” vindt men eene nieuwe raming van Willett & Gray betreffende de Wereldsuiker oogsten.

Op *Java* werden door de Visp. weder belangrijke verkoopen (ongeveer 82.000 tons) uit oogst 1927 tot stand gebracht, zoodat thans in totaal ongeveer 900.000 tons uit dien oogst verkocht werden. De laatst bedongen prijs was weder $f \frac{1}{4}$ hooger en bedroeg $f 17\frac{1}{4}$ per 100 K.G. basis Superieur. De totale verkoopen uit oogst 1926 bedragen circa 30 miljoen picols, waarmede deze oogst uitverkocht is.

In de tweede hand werden eenige partijtjes disponebele Superieur en No. 16 & hooger afgedaan tot resp. $f 11,25$ en $f 10,75$ per pic.

Het rendement van 148 fabrieken op 15 Augustus was ongeveer $14\frac{1}{2} \%$ lager dan op dat tijdstip in 1925.

Hier te lande had de markt, in sympathie met de buitenlandse markten, een zeer kalm aanzien. Hoewel er een vrij goede vraag bestond liepen op de termijnmarkt de prijzen aanvankelijk over vrijwel de geheele linie met $f 1/8$ terug, doch dit verschil kon tegen het slot weer ingehaald worden, zoodat de markt sloot op

$f 16.5/8$	voor September	(gedaan)
„ $17.1/8$	„ December	genoteerd.
„ $17\frac{1}{2}$ à $5/8$	voor Maart	„

KOFFIE.

In de afgelopen week had de markt een zeer kalm verloop. Nieuwe gezichtspunten deden zich niet voor. De wisselkoers in Brazilië liep slechts zeer weinig terug, te onbeduidend om verandering van eenige beteekenis in de aanbiddingen voor prompte verscheping te brengen, welke dan ook voor Santos zoo goed als ongewijzigd bleven. Alleen Rio bleek iets meer toegevend en zijn de aanbiddingen van dat productieland iets lager. Aan onze termijnmarkt zijn de noteeringen voor het Santos-contract ongeveer $1/4$ ct. lager en voor het Gemengd contract 1 ct.

Volgens dezer dagen ontvangen telegram uit Brazilië bedroeg de voorraad in de Gouvernementspakhuisen en de spoorwegstations, in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 21 Augustus 3.620.000 balen, hetgeen tegen 15 Augustus eene vermeerdering aanwijst van 243.000 balen.

Volgens de in het begin dezer maand verschenen statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam, is in Augustus de aanvoer geweest als volgt:

	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
in Europa	795.000	716.000	560.000
„ Ver. Staten van Amerika..	890.000	818.000	912.000
Totaal....	1.685.000	1.534.000	1.472.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste acht maanden van het jaar bedroegen 13.293.000 balen, tegen 12.160.000 balen in 1925 en 13.939.000 balen in 1924.

De Afleveringen in Augustus waren:

	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
in Europa	847.000	762.000	763.000
„ Ver. Staten van Amerika..	748.000	763.000	789.000
Totaal....	1.595.000	1.525.000	1.552.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste acht maanden van het jaar waren 13.527.000 balen tegen 11.922.000 balen in 1925 en 13.668.000 balen in 1924.

De zichtbare voorraad was op 1 dezer in Europa 1.458.000 balen tegen 1.510.000 balen op 1 Augustus. In Amerika bedroeg hij 832.000 balen tegen 690.000 balen op 1 Augustus.

Het cijfer van den zichtbaren voorraad in Europa en in Amerika tezamen bedroeg dus op 1 dezer 2.290.000 balen tegen 2.461.000 balen in 1925 en 2.412.000 balen in 1924.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 September 1926 4.927.000 balen tegen 4.701.000 balen op 1 Augustus 1926 en 5.237.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, die op 21 Augustus 1926 — 3.620.000 balen bedroegen tegen 3.098.000 balen op 1 Augustus 1926 en 1.892.000 balen op 1 September 1925).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer $99/6$ à $101/-$ per cwt. en van dito Prime ongeveer $102/-$ à $104/-$, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen $82/-$ à $82/9$.

Palembang Robusta op aflading is wederom iets lager en September-verscheping werd laatstelijk gedaan tot $44\frac{1}{2}$ ct. per $1/2$ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering van Superior Santos bleef onveranderd 64 ct. en die van Robusta 58 ct. — Omtrent den afzet kan nog steeds niet anders vermeld worden dan dat deze zeer beperkt is.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
7 Sept.	55¼	54	53	51¼	55	50¼	49	47½
30 Aug.	55¾	54½	53¼	51¾	55	51¼	50	48¾
24 "	56¼	54¾	53½	52	55¼	52½	50¼	48½
17 "	56¼	54¾	53½	51¼	55¼	52¼	50¾	48¼

De termijnmarkt te New York was wegens Labour-day op 6 dezer gesloten. Hieronder volgen daarom de prijzen van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7), volgens de laatst opgemaakte notering:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
3 Sept.	\$ 17,82	\$ 17,15	\$ 16,67	\$ 16,27
30 Aug.	" 18,17	" 17,45	" 16,88	" 16,44
23 "	" 18,09	" 17,30	" 16,65	" 16,19
16 "	" 18,20	" 17,25	" 16,50	" 15,95

Rotterdam, 7 September 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio !! op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
6 Sept. 1926	275.000	23.025	1.009.000	25.000	745/64
30 Aug. 1926	318.000	23.425	1.041.000	25.000	747/64
23 " 1926	319.000	23.825	1.105.000	25.000	723/32
5 Aug. 1925	219.000	30.300	1.178.000	31.500	6½

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
4 Sept. 1926	89.000	892.000	161.000	1.494.000
5 " 1925	134.000	919.000	196.000	1.626.000

1) In Reis.

THEE.

Op 2 September vond de eerste najaarsveiling plaats, die een aanbod omvatte van ca. 21.000 kisten Ned.-Indische thee. De stemming was vlot, terwijl de prijzen van 2 tot 10 cts. hooger waren, enkele merken 11 à 12 cts., dan in vorige veiling. Er was goede belangstelling, voornamelijk van binnenlandsche zijde, hoewel commissionairs voor buitenlandsche rekening ook zeer actief waren.

Alleen stof en fannings trokken weinig belangstelling en vonden slechts plaatsing op iwat lagere prijzen. Bladthee daarentegen was goed gevraagd en vooral de Oranjè Pecco's trokken groote belangstelling, zoodat deze sorteeringen ook het grootste prijsavans konden boeken. De kwaliteit van de aangeboden partijen is weder vooruitgaande en er komen op de markt betrekkelijk weinig inferieure theeën voor.

De volgende veiling is vastgesteld op 23 September en zal een aanbod van ca. 10.500 kisten omvatten.

Amsterdam, 6 September.

VRACHTENMARKT.

De vraag voor tonnage op de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt blijft voortduren, speciaal voor Montreal en de vrachten zijn door de concurrentie met de kolenvrachten op een tamelijk hoog niveau, terwijl vele bevrachtingen werden gedaan. Van Montreal werd bevracht tot 18 cts. per 100 lbs. zwaar graan per eerste helft September. In de meeste gevallen werd de optie van gerst en/of haver gegeven tegen de gebruikelijke een en twee cents extra, terwijl naar Bremen volle ladingen graan per September werden bevracht ad 19¼ cts en per September/October ad 19 cts. Naar Antwerpen/Rotterdam werd bevracht op de basis van 16 cts zwaar graan per November.

Naar de Middellandsche Zee werd bevracht per September/October tegen 21 cts per 100 lbs. en 4/4½ d. per qtr. basis 1 haven.

De suikermarkt van West-Indië blijft kalm en de vrachten toonen zeer weinig verbetering. Een boot van 6000 tons werd afgesloten van Cuba naar U. K. Continent per September tegen een vracht van 22/6 en dit blijft de vracht voor verdere booten van deze grootte voor October.

Voor Japan is er tamelijk veel vraag en 30/- werd betaald voor een groote September/October boot naar Japan.

De North Pacific toont geenerlei verbetering. Ofschoon 2 handige booten van 6000 en 6500 tons gesloten werden voor

October tegen een vracht van 31/3 van Vancouver/Portland/Puget, is de stemming flauw.

De markt van de La Plata rivier is weer flauw geweest, met lage vrachten tegen het einde der week. Er werd zeer weinig gedaan. Van Upriver werd 25/- betaald in het begin van de week, maar thans wordt 24/- geaccepteerd naar Scandinavië, eveneens van Upriver.

De Chilispeter vrachtenmarkt geeft nog steeds geen hoop op verbetering. Naar U. K./Continent kunnen slechts kleine partijtjes tegen lage vrachten gesloten worden. Voor September/October is de vracht nominaal 15/-.

De Oostelijke markten hebben deze week hunne vaste tendens behouden. Per September/October werd een groote partij geboekt van Wladiwostok op basis van 26/3 naar Londen/Hull/Rotterdam/Hamburg. De oliemarkt is nog zeer slap, maar een tankboot werd afgesloten per October van Wladiwostok naar de gebruikelijke vastelandshavens ad 25/-, deze vracht kan thans niet meer gemaakt worden.

Van Java bleef de vraag nog steeds beperkt tot Britsch-Indië op basis van 12/9 of 13/-. De Australische markt is kalm geweest, terwijl de vrachten, een lichte stijging aangaven. Van West-Australië werd naar de Middellandsche Zee/U. K./Continent bevracht tegen 40/6 per December/Januari, en 40/- Januari en Januari/Februari.

Van de Donau zijn de vrachten eenigszins opgelopen en een boot voor vroege belading is zoo juist afgesloten tegen 20/-. Zelfs tegen deze verhoogde vracht worden evenwel niet vele booten aangeboden.

Van Zwartezeehavens is tamelijk veel vraag, en hier zijn de vrachten dan ook eenigszins gestegen. Naar het Continent werd voor een boot van 5800 tons 13/9 betaald.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee zijn vast gebleven. Bevrachtingen werden afgesloten als volgt: La Goullette/Rotterdam 6/- en Port Breira/Rotterdam 5/3.

De Golf van Biscaye is zeer vast en ofschoon een weinig meer tonnage voorhanden is, worden de vrachten lager. Afsluitingen zijn als volgt: Bilbao/Emden 5/6, Rotterdam 4/9, Herrenwiek 6/9 en Onton/Rotterdam 5/6.

Wat de Engelsche kolenvrachtenmarkt betreft, het schijnt dat binnenkort het einde van de mijnwerkersstaking tegemoet kan worden gezien. De Mijnwerkers Executieve, die tot voor kort geweigerd had eenig voorstel te doen, heeft thans instructies ontvangen den gedelegeerden van de Mijnwerkers voorstellen voor te leggen om te komen tot een vergadering met het Comité van de Mining Association. Als een dergelijke vergadering mogelijk gemaakt kon worden en de onderhandelingen weder geopend zouden worden, zou de vrede wel gauw gesloten worden. Ondertusschen gaan de Mijnwerkers in de Midlands voort met iederen dag in grooteren getale het werk te hervatten, hetgeen op zich zelf reeds eenige uitwerking op de heele situatie heeft.

De Amerikaansche kolenvrachtenmarkt maakte een week van steeds grootere vraag mee, speciaal voor tonnage naar U. K. voor vroege positie's. De vrachten toonen overal opleving, zeer prompte tonnage van iedere grootte naar U. K. bereikte de hooge vracht van 19/-. Deze week werden ongeveer 50 booten naar U. K. bevracht. Afgesloten werd: per 7 Sept. cancelling 19/-, optie Manchester 19/6, 15 September 19/-, 20 Sept. 18/-, 27 September 16/-, 30 September 15/6, 5 October 15/- en 8 October 14/9, alles natuurlijk met vrije lossing.

Andere afsluitingen naar Europa zijn: Marseille 20/- begin, September en West-Italië \$ 4.- per laatste helft September, terwijl Algiers werd afgesloten tegen \$ 4.40, Port-Said tegen 22/- (1/- lossen) en Oran en Algiers tegen \$ 4.10, alles voor September.

Naar Zuid-Amerika werd bevracht: Rio 18/- en Buenos Aires 19/- per September.

RIJNVAART.

Week van 28 Augustus t/m. 4 September 1926.

De toestand in Rotterdam bleef vrijwel ongewijzigd.

De aanvoeren van erts bleven stationair, de verschepingen van kolen daarentegen zeer levendig.

Het grootste gedeelte der leeg gekomen schepen sleepte voor eigen risico op. Voorts werden verscheidene schepen in daghuur en, op basis van K. T. G.-vracht gehartherd.

De ertsvrachten bedroegen gemiddeld fl. 0.75 met ¼ en fl. 0.85 met ½ lostijd. De daghuur liep op van 3 ct. tot 3½ a 3¾ cts. per ton.

Het sleeploon varieerde tusschen het 25 en 30 cts. tarief. De waterstand bleef vallend; naar den Bovenrijn werd op beperkten diepgang afgeladen.

In de Ruhrhavens waren de verschepingen levendiger dan de vorige week; dientengevolge herstelde zich de vracht voor exportkolen op Mk. 1.80 per ton met vrij sleepen naar Rotterdam. In het algemeen vertoonden de vrachtprijzen, mede in verband met het vallende water, neiging tot stijgen.